

DIRVA

SECOND CLASS USPS 157-580
THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER
19807 CHEROKEE AVENUE • CLEVELAND, OHIO 44119
VOL LXXXVI 2001 JANUARY - SAUSIO 9, Nr. 1

LIETUVIŲ TAUTINĖS MINTIES LAIKRAŠTIS

1991 m. sausio 13-oji

PRAĖJO 10 METŲ NUO KRUVINOSIOS NAKTIES

Bėgantis laikas, lyg upės vanduo daug ką nuneša ir sumaišo. Ir tai, kas vieniems atrodė nepaprastai svarbu, tragiška, kitiems po neilgo laiko jau tampa mažai reikšminga praeitimi. Tada veltui šauktum, kad nevalia to pamiršti, kad tuo metu sprendėsi visos tautos likimas, kad toji karta šimtmečiams lėmė mūsų visų garbę. Aktyvūs tų dienų dalyviai atsakyti:

– Argi galėjo būti kitaip? Tai buvo mūsų pareiga.

1991 m. sausio 13-oji, mūsų skausmo ir garbės data, negali būti užmiršta ar sumenkinta. Jei kas nors ir kada nors pritrūktų jai dėkingumo, tai nors tegul išlaiko teisingą atminimą ir elementarią pagarbą. Nors tiek, jeigu save vadina lietuviais. Šiandieninė mūsų pareiga labai kukli – padėti tą atminimą išlaikyti. Kas kiek galim, nors po menką smiltele.

Apie omonininkų šturmuojamą Lietuvos radijo ir televizijos komitetą Konarskio gatvėje bei Televizijos bokštą ir ypatingą grėsmę Aukščiausieji Tarybai sužinojau Vilniuje, Fabijoniškėse, Aukščiausios Tarybos (AT) deputatų viešbutyje. Buvome ką tik sugrįžę iš visą dieną trukusių posėdžių, kuriuose keletą kartų buvo išklaudyta AT pirmininko Vytauto Landsbergio informacija apie nuolat besikeičiančią politinę padėtį. Svarstėme įstatymą dėl nepaprastosios padėties teisinio režimo ir kai kuriuos Laikinojo Pagrindinio įstatymo pakeitimus. Ta-

Dr. Leonas Milčius
Kovo 11-osios Akto
signataras

čiau daugiausia laiko buvo skiriama nuolat gaunamoms žinioms aptarti. Atrodė, kad ne tik valandos, bet ir minutės yra persotintos bloga naujauta. Apie susiklosčiusią nepaprastai rimtą padėtį buvo galima spręsti ne tik iš Lietuvos atstovo Maskvoje Egidijaus Bičkausko perduodamų žinių, bet ir iš daugelio kitų faktų. JAV Kongresas nutraukė svarstybas dėl Persijos įlankos ir ėmė nagrinėti Lietuvos klausimą, Maskva nutarė pasiųsti į Lietuvą tris Federacinės Tarybos narius, kuriems pavesta „išsiaiškinti padėtį vietoje“. Algirdas Brazauskas, irgi lyg kažką negero nujausdamas, perskaitė pareiškimą, kad kritinės situacijos atveju, jeigu išorės antidemokratinės jėgos įvestų Lietuvoje ypatingą padėtį, LDDP liktų ištikima Kovo 11-osios siekiams. Dar bjaurėsnės žinios atėjo apie sovietų okupacijos šalininkų – TS-KP grupuotės, įžulį „jedinštveninkų“ (antilietuviško susivienijimo) ir juos remiančių sovietinių omonininkų (ypatingosios milicijos dalinių) aktyvumą.

Aukščiausioje Taryboje tą dieną vienas po kito kalbėjo svečiai iš Rusijos Federacijos. Jie išsakė pritarimą mūsų siekiams. Labai palankiai sutikome žinią, kad Borisas Jelcinas smarkiai kritikuoja M. Gorbačiovą dėl aštrios politikos Pabaltijo atžvilgiu.

Kai kurie AT deputatai manė, kad padėtis aprimo, todėl nereikia patiems išsigąsti ir gąsdinti žmonių. Naiviai tikėjomės, kad kol dirbs Maskvos komisija, kurioje turėtų būti tikrai demokratinių pažiūrų deputatas V. Oleinikas, gal nieko blogo neįvyks. Pervargę nuo įtampos ir bjauraus laukimo, apie 23 val. vakaro išvažiavome į viešbutį pailsėti.

Vos spėjus prigulti, mane pažadino sūnus Mindaugas, kuris tą dieną buvo atvykęs budėti prie Aukščiausiosios Tarybos rūmų. Jis pranešė, kad kariškiai jau šturmuoja Radijo ir Televizijos komitetą. Supratau, kad reikia važiuoti atgal, nes tik AT yra reali ir teisėta politinė valdžia, kuri vienintelė gali priimti lemiamus sprendimus Lietuvai. Maskvoje suplanuota, jos karinių jėgų vykdoma ir vietinių kolaborantų palaikoma kruvinoji karuselė įsisuko visu smarkumu.

Po minutės paskambino deputatas P. Poškus, kuris pasisiūlė su savo „Niva“, kiek tik tilpsime, nuvežti į AT, nes ten vėl šaukiamas posėdis. Taip ir važiavome vienoje mašinoje 8 ar 10 deputatų. Išgirdus tankų ir kulkosvaidžių šūvius prie TV bokšto, be žodžių tapo aišku, kad politinė padėtis – pati kritiškiausia, lemiamą.

Tikėjau vieno: kas bebūtų, visi privalome laikytis ir dirbti savo darbą. Maniau, kad kaip sausio 8 d. kartu su žmonėmis sulaikėme „jedinštveninkus“, kurie bandė įsi-

Paminklas Vilniuje, Antakalnio kapinėse žuvusiems prie Televizijos bokšto ir Medininkų pasienio poste atminti.

Lino Johansono nuotr.

veržti į rūmus, taip ir dabar turėtume atsilaikyti. Smurtas prieš teisėtą parlamentą būtų pasmerktas visur ir visada.

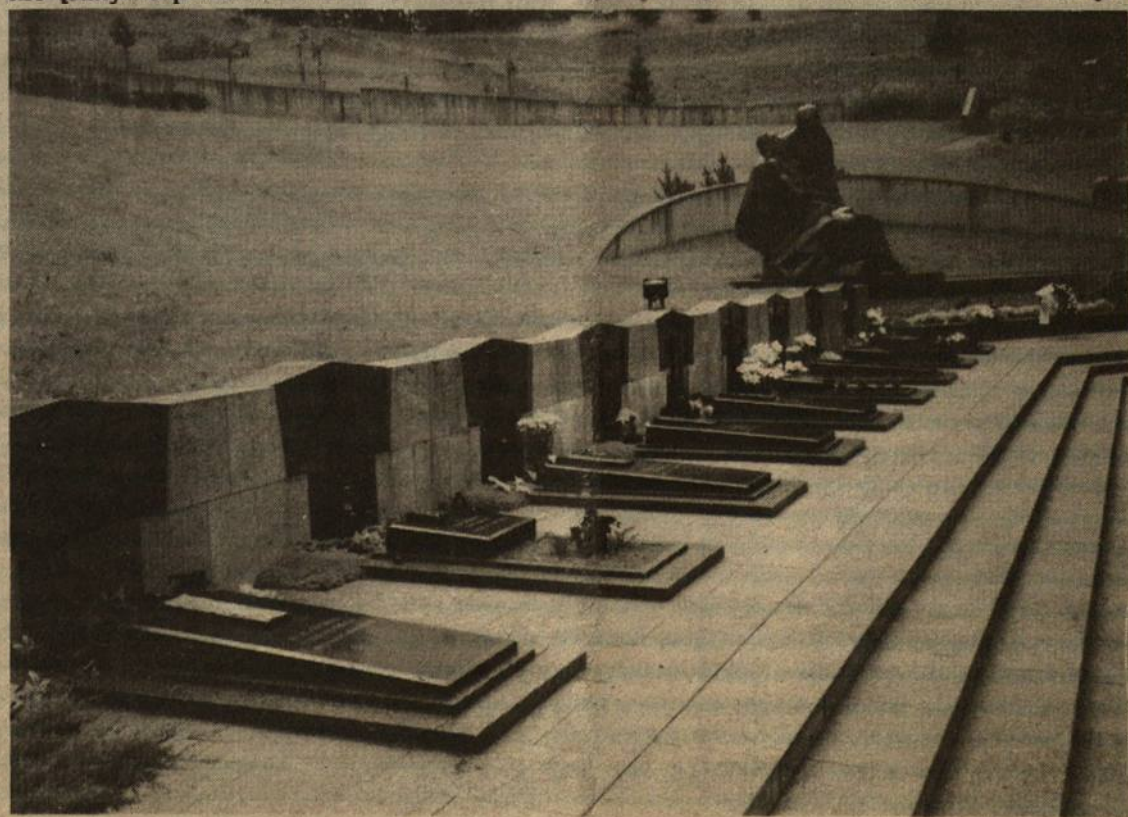
Šiandien galiu pasakyti, kad jokio pastato sienos nėra tokios tvirtos, kokios tvirtos būna žmonių sielos. Visą naktį jų buvo tūkstančiai: labai rimtų, labai tvirtų ir labai gražių. Visose prieigose prie AT buvo daugybė įvairių mašinų. Atrodė, vien per jas būtų buvę sunku prisibrauti. Jeigu kada nors būtų kuriamas filmas apie Sausio 13-osios įvykius, nemanau, kad kokiomis nors „dekoracijomis“ ar „statistais“ pavyktų atkurti tikrąjį tų dienų vaizdą. Jis buvo Didis ne tik gynėjų skaičiumi, bet ir sava, nuo įtampos virpančia, pakilusios tautos dvasia. Tos nakties vaizdą galima pilnai suprasti, tik ji

pergyvenus.

Kiek buvo mūsų gynėjų? 20 tūkstančių, o gal dar daugiau. Kas gi juos skaičiavo! Argi tokie dalykai tada rūpėjo? Jie buvo įvairaus amžiaus vyrai ir moterys, pradedant labai jaunais, tikraisiais studentais ir moksleiviais, baigiant sulaukusiais garbaus amžiaus. V. Landsbergis, N. Ozelytė ir kiti deputatai siūlė moterims ir jaunimui nebūti prie rūmų, nes čia gali pasidaryti labai pavojinga. Gali tekti gintis, o tada aukų bus sunku išvengti.

Pakalbinau prie priekinės tvorėlės arčiausiai stovinčius apsikabinusius jaunuolius – gal 17 ar 18 metų vaikinuką ir tokio pat amžiaus mergaitę. Jie pasisakė esą kažkurios tai Vilniaus vidurinės mokyklos

(Nukelta į 5 p.)

Sausio 13-osios naktį žuvusiųjų kapai Vilniuje, Antakalnio kapinėse. Lino Johansono nuotr.

Kalėdų eglutės šventė Šv. Kazimiero lituanistinėje m-loje. Vaizdelio „Žaislų paradas“ pradžia. Prie mikrofono – Kate Staškutė ir Patrikas Žebrauskas. Už jų – I skyriaus mokytoja Vilma Vaitkevičiūtė-Khmaladze. Jono Jasaičio nuotr.

Girdėta iš Vilniaus

- ATIDĖTAS LĖŠŲ PERVEDIMAS Į IAE EKSPLOATACIJOS NUTRAUKIMO FONDA. Vyriausybė trečiadienį nusprendė dešimčiai mėnesių atidėti lėšų pervedimą į Ignalinos atominės elektrinės (IAE) eksploatacijos nutraukimo fondą. Vyriausybės nutarimu, 1999 metais priskaičiuotos lėšos į IAE eksploatacijos nutraukimo fondą IAE perves iki šių metų rugsėjo 30 dienos. Už 1999 metus IAE įmokos į fondą siekia 30 mln. litų, už 2000 metus į fondą turėtų būti sumokėta apie 36 mln. litų. Sprendimas atidėti lėšų pervedimą priimtas atsižvelgiant į tai, kad akcinė bendrovė "Lietuvos energija" iš IAE nenupirko tiek elektros energijos, kiek buvo planuota bei grąžino mažiau skolų, nei buvo žadėta. IAE eksploataavimo nutraukimo fondo tikslas - sukaupti lėšas šios elektrinės eksploataavimo nutraukimo darbams finansuoti. Lietuva yra priėmusi politinį sprendimą iki 2005 metų uždaryti IAE pirmąjį bloką ir 2004 metais nuspręsti dėl antrojo bloko uždarymo laiko. Manoma, kad bus nuspręsta tai padaryti iki dešimtmečio pabaigos. IAE pagamina maždaug 73 proc. visos Lietuvos elektros energijos.

- LIETUVA SANTŪRIAI VERTINA SPAUDOS PRANEŠIMUS APIE BRANDUOLINĮ GINKLĄ KALININGRADE

Nepatvirtintas JAV dienraščio pranešimas apie Kaliningrade neva dislokuojamą Rusijos branduolinį ginklą sukėlė santūrią reakciją Lietuvoje. Lietuvos krašto apsaugos ministras Linas Linkevičius pareiškė, kad "The Washington Times" pranešimas galėtų būti komentuojamas, jei Lietuva gautų patvirtinimą, jog kaimyninėje Rusijos Kaliningrado srityje išties dislokuojama branduolinė ginkluotė. JAV dienraštis "The Washington Times" trečiadienį, remdamasis konkrečiais neįvardintais žvalgybos šaltiniais, pranešė, kad Rusija, priešindamasi tolesnei NATO plėtrai, perkelia branduolinius ginklus į savo anklavą Kaliningrade. Pentagono atstovas spaudai Kenas Baconas (Kenas Beikonas) atsisakė komentuoti žvalgybos šaltinių pranešimą apie taktinių ginklų perkėlimą į Kaliningradą. Anot dienraščio, naujų taktinių ginklų judėjimas buvo pastebėtas birželio mėnesį. Pasak JAV žvalgybos pareigūnų, susipažinusiu su ataskaita apie šią veiklą, tai ženklas, jog Maskva įgyvendina grąsinimus atsakyti į NATO plėtrą toliau dislokuojant branduolinius ginklus.

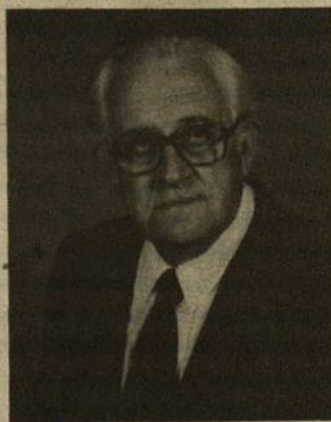
- OPOZICIJA SU PREZIDENTU APTARĖ ŠALIES ŪKIO RAIDOS PROBLEMAS

Socialdemokratinės koalicijos ir jos frakcijos Seime vadovai trečiadienį su prezidentu Valdu Adamkumi aptarė šalies ūkio raidos problemas bei įteikė didelį pluoštą pasiūlymų, kaip gerinti ūkio būklę. Po dvi valandas trukusio pokalbio su šalies vadovu Socialdemokratinės koalicijos garbės pirmininkas Algirdas Brazauskas žurnalistams sakė, kad opozicija išdėstė savo požiūrį į mokesčių sistemos, sveikatos ir socialinės apsaugos tobulinimą, pasikeitė nuomonėmis administracinės reformos, racionalaus biudžeto lėšų naudojimo, santykių su kaimynais ir kitais klausimais. Prezidentui buvo įteikti 89 Socialdemokratinės koalicijos pasiūlymai šalies ūkio būklei gerinti. A. Brazausko teigimu, susitikime buvo pabrėžta būtinybė vykdyti esminę mokesčių reformą, nes, pasak jo, "šioje srityje mes esame gerokai atsilikę nuo daugelio Europos valstybių".

- KONSERVATORIŲ LYDERIS NAUJAJAI VALDŽIAI PATEIKĖ DAR VIENĄ PATRIOTIZMO TESTĄ

Tėvynės sąjungos (Lietuvos konservatorių) lyderis Seimo narys Vytautas Landsbergis siūlo dalį Privatizavimo fondo lėšų skirti sovietinės okupacijos tremtinių ir jų palikuonių grąžinimui iš buvusios SSRS teritorijų į Lietuvą. Seimo posėdžių sekretariate V. Landsbergis užregistravo įstatymo projektą, kuriuo siūloma 5 proc. Privatizavimo fondo pajamų skirti SSRS deportuotų asmenų grąžimo į tėvynę fondui. Šis fondas buvo įkurtas ankstesnės konservatoriaus Andriaus Kubiliaus Vyriausybės sprendimu, tačiau iki šiol nesudaryta fondo taryba ir jame nėra lėšų. Įstatymo projekto aiškinamajame rašte teigiama, jog įstatymas nustatys vieną iš finansavimo šaltinių ir paskatins jo vadovybės sudarymą. Pasak V. Landsbergio, ištremtųjų į SSRS ir jų palikuonių grąžinimas į Tėvynę buvo "pareigos užduotis kiekvienai atkurtos Lietuvos Vyriausybei". BNS konservatorių lyderis sakė, jog tikisi, kad įstatymo projektas bent jau bus įtrauktas į Seimo sesijos darbotvarkę ir pradėtas svarstyti. Jis neatmeta galimybės, jog svarstymo metu įstatymas galėtų būti tobulinamas. V. Landsbergio duomenimis, iš viso buvusios SSRS teritorijose dar gyvena kelios dešimtys tūkstančių buvusių tremtinių arba jų palikuonių. (BNS ir kitas žinias siunčia Lietuvių grąžimo į tėvynę informacijos centras.) BNS 2001-01-03 22:08:31

Tarptautinių įvykių apžvalga

Algirdas Pužauskas

JAV prezidentu išrinktas George W. Bush pakvietė savo bičiulį, žinomą verslininką Paul O'Neill tapti izdo sekretoriumi. Šis patyręs specialistas (gim. 1935 m.), yra vadovavęs tarptautinei "Alcoa" bendrovei, dirbęs JAV vyriausybės biudžeto ir vadybos įstaigoje, ilgus metus išbuvęs veteranų reikalų administratoriumi. Kviesdamos jį į savo tarybas, jo patirtimi naudojosi šios korporacijos: Eastman Kodak Co, Lucent Technologies ir Rand. Naujasis izdo sekretorius turi tris dukteris, vieną sūnų ir 12 vaikėčių.

Prekybos sekretoriaus pareigoms naujasis prezidentas pakvietė savo kaimyną, Texas naftos pramonės specialistą Donald Evans. Jis uoliai darbavosi, kai George W. Bush kandidatavo į Texas gubernatoriaus vietą, rinko iš respublikonų aukas, organizavo jo inauguracijos iškilmes, rūpinosi šios valstijos švietimo reikalais.

Žemės ūkio sekretore pakviesta Ann Veneman. Tai pirmoji JAV istorijoje moteris, kuriai pavedamos šios pareigos. A. Veneman turi gerą vardą tarp Kalifornijos žemės ūkio specialistų.

Naujamam prezidentui iš pradžioje nepasisekė surasti Teisingumo departamento vadovo. Jo pakviestas Montanos valstijos gubernorius Marc Racicot atsispašė, kad jis, pasitaręs su šeima, nutaręs atsisakyti šių garbingų pareigų. Pasakojama, kad buvo

VALDŽIOJE – PATYRĘ DARBUOTOJAI

sioje vyriausybėje dirbusi Janet Reno daugiausia domėjosi vadinamaisiais "baltosios apykaklės" nusikaltimais: verslo įmonių nusizengimais, piliečių teisių pažeidimais. Todėl ji neturėdavo laiko kovai su nusikaltimais viešose vietose ir organizuotu nusikalstamumu. Naujoji vyriausybė laikosi nuomonės, kad įstatymų yra pakankamai, tačiau būtina geriau juos vykdyti. Rengiamasi sustiprinti kovą su narkotikų platintojais, pareikalauti, kad būtų griežtai vykdomi ginklų įsigijimą ir jų laikymą reguliuojantys įstatymai.

Vyriausybės nariu tapo Mel Martinez iš Floridos valstijos. Jam patikėtos miestų plėtotos ir butų sekretoriaus pareigos. M. Martinez – pabėgėlis iš Kubos, pelnęs darbštus ir sąžiningo veikėjo vardą. Jį į šias pareigas rekomendavo Floridos gubernorius, naujojo JAV prezidento brolis.

Prezidentu išrinktas George W. Bush gruodžio 22 d. oficialiai pasitraukė iš Texas valstijos gubernatoriaus vietos. Atsisveikinimo kalboje jis neslėpė susijaudinimo, kad tenka palikti mėgstamą darbą valstijoje, kurią jis myli. Tą pačią dieną gubernatoriaus kėdę užėmė buvęs G. W. Bush pavaduotojas Rick Perry.

Išrinktąjį prezidentą Vašingtone mandagiai priėmė ne tik išeinantis prezidentas Bill Clinton, bet ir rinkimus pralaimėjęs viceprezidentas Al Gore. Baltuosiuose rūmuose George W. Bush sutiko daug pažįstamų patarautojų, virėjų, sargybinių, nes tame pastate jam teko dažnai lankytis, kai jo tėvas buvo JAV viceprezidentu, o vėliau – prezidentu. Komentatoriai mano, kad naujoji

respublikonų vyriausybė sugebės rasti bendrą kalbą ir su demokratų partijos atstovais.

Į valstybės sekretoriaus pareigas pakviestas atsargos generolas Colin Powell apsilankė Valstybės departamente ir pasikalbėjo su tos įstaigos darbuotojais. Pasitraukiančioji valstybės sekretorė Madeleine Albright pakvietė jos pareigas perimančią generolą pietų į savo namus, esančius Georgetown, ir su juo kalbėjosi apie tris valandas. Sekretorė sakė, kad ji džiaugiasi, galėsianti "sugrįžti į privatų gyvenimą". Ji ketverius metus dirbo JAV ambasadore Jungtinėse Tautose ir beveik tiek pat laiko – valstybės sekretore. Spaudai ji prisipažino, kad dabar jos svarbiausias rūpestis – vėl išmokyti vairuoti automobilį. Pasiguodė, kad per septynerius metus ji gerokai primiršo vairavimo taisykles. Dabar jai teks pačiai nuvažiuoti į parduotuves.

Dvi iš trijų M. Albright dukterų gyvena Vašingtone apylinkėse, todėl ji tikisi, kad galės pažaisti su penkiais vaikais. Be to, sekretorė planuoja parašyti atsiminimų knygą. Jau dabar ji gauna nemažai kvietimų skaityti pranešimus įvairių visuomeninių organizacijų susirinkimuose bei universitetų auditorijose. Buvusios sekretorės saugumu dar kurį laiką rūpinsis valstybės paskirti sargybiniai. Name, kurį dar teks saugoti, M. Albright gyvena nuo 1968 metų.

Permainos sostinėje svarbios dar dviems moterims. Gruodžio 18 d. ponija Hillary Clinton pakvietė arbatėlei naujojo prezidento žmoną Laurą. Apie ką jos kalbėjosi, nepranešama. H. Clinton neseniai išrinkta senatore. Ji atstovaus New York valstijai.

Keliais sakiniiais

• Prieš Kalėdas įvyko Serbijos parlamento rinkimai. Visi rinkėjų nuomonės tyrimai rodė, kad ilgametis serbų socialistų vadovas Slobodan Milošević rinkimus pralaimės. Jis galėjo tikėtis surinkti tik apie 15 proc. balsų. Rugsėjo 24 d. S. Milošević buvo pašalintas iš Jugoslavijos vadovo pareigų.

• Palestiniečių sukilimas padarė daug nuostolių Betliejaus miestui, į kurį per Kalėdas suvažiuodavo ekskursantai iš viso krikščioniškojo pasaulio, norėdami dalyvauti

kūdikėlio Jėzaus gimimo šventės minėjime. Izraelio kariniai sraigtasparniai bombardavo pastatus, iš kurių buvo šaudoma. Sugriauti 22 namai. Vietiniai gyventojai Betliejaus prakartėlėje uždegė 22 žvakes, pagerbdami žuvusius jaunos palestiniečius. Betliejaus viešbučiai liko apytuščiai. Izraelio valdžia įspėjo užsienio kelionių biurus, kad per šias Kalėdas nesamdytų lėktuvų skrydžiams į Betlieją, nes čia – labai neramu.

• Televizijos ir spaudos leidinių savininkas, milijar-

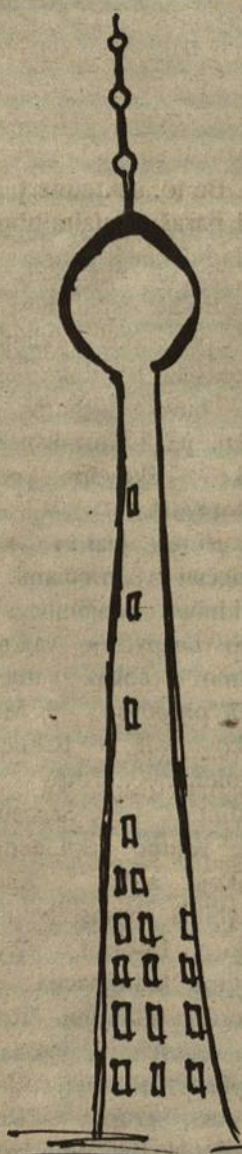
dierius Ted Turner pažadėjo vėl apmokėti JAV skolas Jungtinėms Tautoms. Jis jau anksčiau buvo paskyręs milijardą dolerių šiam reikalui. T. Turner pareiškė, kad jam gėda dėl tų skolų. Amerika, anot jo, turi vis menkesnę įtaką toje organizacijoje.

• JAV ir Rusija, bendrai veikdamos, įtikino Jungtinių Tautų Saugumo Tarybą paskelbti ekonomines ir diplomatinės sankcijas Afganistanui. Talibų atstovas pasipiktino

(Nukelta į 3 p.)

Leidėjų skiltis

1991m. SAUSIO TRYLIKOTOSIOS ĮVYKIŲ PRISIMINIMUI

AŠARA DIEVO AKY
LIETUVA
KĄ TU VEIKI?
NIEKO TAVĘS NEPRAŠAU
VOLUNGE ŠAUK
AŽUOLE,
AKMENĖLIU
KELIO GALE

- J. Marcinkevičius

Juozas Žygas

Tai gąsdina daugiausia ne cilinius žmones, bet tuos, kurie prie lovio yra prisitaikę. Neseniai Užsienio reikalų ministerija gyrėsi, kad jos pastangomis buvo padidintas būsimų Lietuvos atstovų skaičius Europos Sąjungoje nuo 5 iki 7. Gal būt jau ir kandidatai yra numatyti, kurie tuos papildomus postus užimtų. Bet atsargumo dėlei patartina susipažinti su lietuviškomis patarlėmis. Viena aiškiai sako:

- Nesakyk "Op!", kol griovio neperšokai.

Atlikus gyventojų surašymą, gali būti, kad tie du atstovai prie ES bus prarasti. Juk jau yra nuogąstaujančių, kad vietoje rodomo Lietuvos gyventojų 3,700,000 skaičiaus bus rasti tik 3 milijonai.

Šiuo keliu einant gali pasitvirtinti vokiečių nacių grasinimai, kad mažos tautos, kaip lietuvių, tėra tik lašas vandens ant karšto akmens". O Michail Suslov dar aiškiau pasakė:

- Bus Lietuva, tačiau be lietuvių.

Lietuvos sovietintojas Vladimir Dekanazov gavo kulką į pakaušį. Berods toks pat likimas ir M.Suslovą ištiko. Tokia lemtis jiems teko ne už tai, kad Lietuvai spąstus spendė. Bet jų pranašystės gali išsipildyti net be jo-

kios svetimųjų pagalbos. Jau žinome, kad už sunaikintą Žvejybos laivyną, už nevykusį "Telekomo" ir "Mažeikių naftos" privatizavimą, jokių kaltininkų nebuvo rasta. (O kaip juos ras, jeigu neieškojo?).

Tad ta pačia logika ir Konstitucija vadovaujantis, nebus kaltų ir dėl tautos praradimo! Jeigu tą klausimą išvis svarstys, tai išvada bus labai aiški: Nėra įrodymų - tauta pati išsivaikščiojo!

Manychiau, kad tokiu atveju, jeigu gyventojų skaičius būtų 20 % sumažėjęs, tai ir juos atstovaujančių bei vadovaujančių procentas taip pat turi būti atitinkamai sumažintas. Ir visokios premijos turi būti be jokių išlygų nutrauktos. Premijos, jeigu jų davimas išvis būtų pateisintinas, tegalėtų būti skiriamos už labai gerą pareigų atlikimą, bet ne už sąlygų sukūrimą tautai išsivaikščioti.

Ir bendrai paėmus, kol valstybės biudžetas nėra subalansuotas, tai premijos negali būti iš paskolų mokamos! Čia neturiu galvoje premijų, kurios yra skiriamos už Lietuvos vardo garsinimą olimpiadoje ar pasaulinėse varžybose. Lietuvos krepšinininkų kova prieš JAV komandą Lietuvą daugiau išgarsino, negu visi Lietuvos diplomatai, kartu sudėjus, per visą nepriklausomybės dešimt-

metį. Net tie, kurie nežinojo, kurioje pasaulio dalyje yra ta Lietuva, šių varžybų metu turėjo progos sužinoti apie tą nuostabų nykštuką, kuris vos amerikoniško milžino iš kojų neišvertė.

O kad apie Lietuvą labai mažai tėra žinoma, tai teko man pačiam su didele nuostaba patirti 1999 metais kelionėje po Vidurio Europą. Tarp 29 bendrakeleivių, kurie jau buvo beveik visą pasaulį apkeleliavę, aš buvau mažiausiai tekeliavęs. Tačiau kadangi su Vidurio Europos klausimais buvau geriausiai susipažinęs, tai beveik nuo pirmosios kelionės dienos pasidariau populiarius. Be to, teko ir vertėjauti. Per Vokietiją važiuojant, privažiavus Tiuringiją, prie buvusios Rytų Vokietijos sienos, sustojome apsipirkti ir pailsėti. Nors slovakių kalbos nemoku, bet ponioms perkant vaisvandenių, teko vertėjauti, kas ant jų etiketėlių parašyta. Slovakiškus užrašus išaiškines, jų supratimu, pasidariau Europos kalbų žinovu. Tačiau nesu įsitikinęs, kad man pavyko išaiškinti, kur ta mano Lietuva yra! Su keletu buvusių bendrakeleivių susirašinėju. Šios olimpiados metu, kuomet Amerika su Prancūzija žaidė, apie Lietuvą buvo kalbama. Tada jiems parašiau, kad dabar, pagaliau jau žinote, kur ta Lietuva yra!

Tarptautinių įvykių apžvalga

nės pasmerkė šį nutarimą. Jis sakė, kad Afganistano žemę jau 21 metus niokoja įvairūs karai, o žmonės badauja. Dabar ir Jungtinės Tautos pakursto nesutarimų liepsną.

Amerika reikalauja, kad Afganistanas suimtų ir perduotų jai garsųjį teroristą Osama bin Laden. Paaiškėjo, kad jis organizavo ir finansavo JAV ambasadų sprogdinimą Kenijoje ir Tanzanijoje. Jungtinių Tautų Saugumo Taryba draudžia parduoti ginklus Afganistano vyriausybei. Uždraustos Talibano karinių ir politinių veikėjų kelionės į užsienį.

Balsuojant dėl sankcijų Afganistanui, susilaikė tik dvi Saugumo Tarybos narės - Kinija ir Malaizija. Kitų valstybių atstovai pritarė sankcijų įvedimui. Uždarytos Afganistano diplomatinės įstaigos, veikusios Niujorke. Atsakydama į tai, Afganistano val-

(Atkelta iš 2 p.)

džia paskelbė nutraukianti dalyvavimą taikos derybose. Afganistanas boikotuos visas Amerikos ir Rusijos prekes. Amerikiečiai diplomatai ir įvairių tarptautinių organizacijų atstovai išvyksta iš Afganistano sostinės Kabulo, bijodami afganų keršto.

• Rusijos prezidentas Vladimir Putin bandė įtikinti Kanados premjerą J. Chretien, kad Jungtinių Valstijų planuojama priešraketinės gynybos sistema pažeidžia 1972 metais sudarytą sutartį dėl strateginės ginkluotės apribojimo. Anot V. Putino, vėl gali prasidėti ginklavimosi varžybos. Tačiau Kanados premjeras siūlė palaukti, kol paaiškės, kokią poziciją užims naujoji JAV vyriausybė ir Kongresas.

• Čilės Aukščiausiasis Teismas atmetė kaltinimus

buvusiam šalies vadovui Augusto Pinochet. Generolas A. Pinochet sunkiai serga. Čilės kairiųjų jėgų atstovai kaltina generolą, kad jo valdymo metu be žinios dingo kai kurių šeimų nariai. Po perversmo kariuomenė šalino komunistus iš jų užimamų pareigų. Apeliacinis teismas leido jį gydyti karinėje ligoninėje.

• Toliau vyko Izraelio ir Palestinos derybos. Tuo pačiu metu Izraelio partijų vadovai varžėsi dėl valstybės vairo. Darbo partijos kandidatas E.Barak susidūrė su trimis konkurentais. Šalia Likud partijos atstovų - buvusio premjero B. Netanyahu ir atsargos generolo Ariel Sharon iškilo buvęs ilgametis užsienio reikalų ministras, Darbo partijos veikėjas Shimon Perez. Dešinieji sako, kad jis "per minkštas" arabams ir netinka premjero pareigoms.

Kruvinoji Stalino saulė švietė Laukuvoje 1945 m. sausio 1 d.

Ją ir šiandien mano tėviškės Laukuvos apylinkės gyventojai prisimena, kaip pačią juodžiausią ir skaudžiausią kraujo ir ašarų dieną, kurią sovietinė okupacija atnešė šiame gimtinės kampelyje gyvenusiems broliams ir sesėms žemaitėliams. Aš tada mokytojavau gimtojo Juodainių kaimo pradžios mokykloje. Laukuvos miestelyje nebuvo nė vieno klasės draugo, su kuriuo kartu baigiau gimnaziją, dalyvavau gimnazijos literatų veikloje. Todėl sutikti Naujuosius 1945 metus nuvažiauvau į Šilalę, kur gyveno ir dirbo kone pusė mano klasės vaikinių ir merginų.

Šviesiai sutikęs ir praleidęs 1945 metų pirmąją dieną draugų tarpe, kitą rytą anksti pašokau ir su kariškių mašina, važiuojančia Laukuvos kryptimi, dar tamsoje pasiekiau tėvų pirkį. Motinos veidas – užvertas, bet ji man nusišypsojo: "Jau manėm kad tavęs gyvo nebėra, nes dažnai su valdžios žmonėmis ginčijies, teisybės ieškai... Čekistai siautė po visą vals-

čių, šaudė žmones, degino trobas. Sutikę vos už keletos žingsnių nuo savo trobos einančius vyrus, vadino juos "banditais". Gausi kulką į kaktą ir tiek. Arčiau esančius trobėsius sudegina: bėk į mišką mirti...

Motina man tiesiog įsakė, kad aš kuo greičiau bėgiau pas tetą, savo krikšto kūmą Emiliją Plyniene: jos virtuvėje raudonieji banditai čekistai nušovė ką tik įėjusį pas ją kaimyną, gyvenantį tame pačiame name, Praną Gumuliuską, paleisdami į jį seriją šūvių iš automato. Jo smegenys išsitaškė ant plūktos aslos, ant slenkščio. Moteris verkia, dreba, iš to išgąščio nė žodžio nebegali ištarti.

Bėgau tiesiai, kur žmonių eita, taikydamas į pramintas pėdas, kad greičiau atsitūčiau pas tetą. Jos namas – dviejų galų, maždaug už puskilometro nuo mūsų. Vienaime namo gale gyveno teta, kitame – nužudyto jos kaimyno P. Gumuliusko šeima. Pravėręs duris į tetos virtuvę, išvydau kraujo klaną, susigėrusį į plūkto molio aslą. Teta

stovėjo kambario gale prie stalo, drebėjo, lyg drugio krenčiama, negalėdama ištarti net mano vardo: Kaz... Kaz-el...!!! Prie durų, ant slenkščio pastebėjau ištaškytas smegenų kruopelytes. Savo pirštais paliečiau jas, tos bolševikinės piktadarybės liudininkės. Šios minutės, šio vaizdo savo gyvenime niekada neužmiršiu!

Tetos kaimynas jau gulėjo pašarvotas savoje namo pusėje. Žmonės rinkosi pagerbti "bolševikinės laimės ir laisvės" aukos: bolševikiniai sargai išlaisvino žmogų nuo žemiškų vargų ir darbų. Naujų metų dieną, kaip ir visi kaimo žmonės, P. Gumuliuskas šėrė, girdė gyvulius, o po darbo užėjo pažiūrėti kaip laikosi kaimynė, mano teta. Paskui ji į tetos kambarį įsekė čekistai. Grūmodami automatais, jie pradėjo kažko reikalauti. Teta suprato, kad jie klausia, ar ką tik slenkstį peržengęs Gumuliuskas yra jos vyras, ir parodė ant sienos kabantį savo vyro portretą, pasakiusį gal tik vienintelį jai žinomą rusišką žodį "umier"

Emilija Plyniene, likusi invalide visam gyvenimui 1945 m. sausio 1-ąją. (Nuotrauka iš autoriaus archyvo)

(mirė). Tada Stalino sargai ir paleido šūvių seriją į kaimyno galvą...

Po šio įvykio mano teta tapo invalide: vos pašnekėjo, drebėjo visa, sunkiai vaikščiojo. Ji dar pagyveno ne vienerius metus, kaip gyva bolševikinio teroro liudininkė.

Taip Stalino čekistai pažymėjo Naujuosius 1945 me-

tus Laukuvos apylinkėse: dešimtys sudegintų trobesių, virš 20 nužudytų niekuo nekaltų žmonių, o kiek nuo sumušimų ar kitaip tapusių invalidais. Tikrai tą dieną mano tėviškės padangėje švietė "tautų tėvo ir mokytojo" saulė.

Kazys Kedaitis

PASKUTINĖS ŽINIOS IŠ LIETUVOS

Sausio pabaigoje turėtų gimti nauja socialdemokratinė partija

Vilnius, sausio 8 d. (ELTA). Sausio 27 dieną Lietuvoje turėtų gimti nauja socialdemokratinė partija. Pirmadienį spaudos konferencijoje LDDP atstovaujantis Seimo narys Juozas Bernatonis sakė, kad LDDP ir Socialdemokratų partijos jungimasis yra objektyvus procesas, kuris vyksta negrįžtamai, ir jokie mėginimai jį sustabdyti yra nerealiūs, praneša ELTA. Socialdemokratų partijos pirminko pavaduotojas Seimo narys Juozas Olekas pažymėjo, kad partijų jungimuisi jau yra pritarę beveik visi partijų skyriai, yra parengtas naujos partijos statutas, programa, redaguojama jungimosi sutartis. Pasak J. Oleko, šiuo metu tikslinama būsimos partijos vadovaujančių organų sudėtis. Jo teigimu, bus renkamas naujas partijos pirmininkas, pariteto pagrindais iš socialdemokratų ir LDDP bus suformuota taryba, prezidiumas, pirminko pavaduotojai.

J. Olekas ir J. Bernatonis paneigė kalbas apie tai, kad neva kyla problemų dėl partijų jungimosi. "Jokių rimtų didelių problemų nėra. Problema yra ta, kad mūsų partijų jungimasis daug kam nepatinka, ypač dėl to, kad gimsta galinga politinė jėga,

turinti rimtas perspektyvas būsimuose rinkimuose", - sakė J. Bernatonis. Pasak jo, politinės partijos veikia pagal Konstituciją, galiojančius įstatymus ir savo statutus. "Partijų jungimosi scenarijus, visi dokumentų projektai yra parengti taip, kad neiškiltų niekam abejonių dėl jų teisėtumo", - užtikrino J. Bernatonis. Pasak J. Oleko, Socialdemokratinė koalicija neskubina dabartinės daugumos pasitraukti. "Po ketverių metų būsimė idealiai pasiruošę perimti valdžią, nors iš tikrųjų esame ir būsimė pasiruošę perimti valdžią ir anksčiau, jeigu to reikės", - pridūrė jis.

J. Bernatonio duomenimis, LDDP ir Socialdemokratų partijos susijungimo metu Jungtinėje politinėje jėgoje bus apie 20 tūkstančių narių, tačiau tikimasi, kad per metus šis skaičius išaugs iki 30 tūkstančių.

Eltos korespondentė Jadvyga Bieliavskė

Krašto apsaugos ministras Krokuvoje įteikė Krašto apsaugos ministerijos medali "Už nuopelnus"

Vilnius, sausio 8 d. (ELTA). Lietuvos krašto apsaugos ministras Linas Linkevičius Tarptautiniame seminare Krokuvoje apdovanojo Lietuvos ir Lenkijos kariuomenių bendradarbiavimui nusipelnusį lenkų pareigūną, praneša ELTA.

L. Linkevičius dalyvavo Krokuvoje vykusiame seminare "Baltijos valstybių kelias į NATO". Jį organizavo Lenkijos strateginis studijų centras, vadovaujamas buvusio Lenkijos gynybos ministro pavaduotojo Bogdano Klichio.

Šis pareigūnas, dar būdamas Lenkijos gynybos ministro pavaduotoju, daug nuveikė stiprindamas Lietuvos ir Lenkijos kariuomenių ryšius, mūsų šalies integracijos į NATO procesus. Krašto apsaugos ministerijos medali "Už nuopelnus" B.Klichui skyrė buvęs Lietuvos krašto apsaugos ministras Česlovas Stankevičius.

Pasak ministerijos Tarptautinių ryšių departamento direktoriaus Andriaus Krivo, neseniai Lietuva gavo Lenkijos užsienio reikalų ministerijos pritarimą šio apdovanojimo teikimui, tad Krokuvoje vykusiame seminare ministras L.Linkevičius apdovanojimą ir įteikė.

Eltos korespondentas Mindaugas Mockus

Kaunas, minėdamas Sausio 13-osios dešimtmetį, ketina atsikratyti minorinių nuotaukų

Kaunas, sausio 8 d. (ELTA). Tragiškų Sausio 13-osios įvykių dešimtmečio minėjimo renginiai Kaune prasidės išvakarėse ir truks dvi dienas.

Be įprastų žuvusiųjų pagerbimo iškilnių, šiais metais bus gausu patrauklių renginių vaikams ir jaunimui. Tuo siekiama supažindinti jaunąją kartą su jau beprasimierstančiu, bet lemtingu Lietuvos istorijos laikotarpiu, praneša ELTA. Penktadienio, sausio 12-osios, rytą visose Kauno bendrojo lavinimo mokyklose vyks istorijos pamoka, kurios metu per Kauno "AR" televiziją jiems bus rodomi filmai apie 1991 metų pradžios įvykius, kovą už mūsų valstybės nepriklausomybę. Moksleiviai taip pat susitiks su Sausio 13-osios įvykių liudininkais bei dalyviais. Vakare "Girstučio" kultūros rūmuose bus rodomas bendras Lietuvos ir Čekijos projektas - roko spektaklis "Vilties kelias", jame vaidins apie 140 įvairių Kauno muzikos mokyklų vaikų.

Šeštadienį, sausio 13-ąją, Kauno arkikatedroje bazilikoje bus aukojamos Šv. Mišios. Prieš dešimt metų tapusieji tautos didvyriais bus pagerbti Karo muziejaus sodelyje prie Laisvės Paminklo ir Nežinomojo kareivio kapo. Bus aplankyti 1991-ųjų sausio 13-ąją žuvusių kauniečių Tito Masiulio ir Juozo Vaidoto kapai.

Šeštadienį Kauno miesto savivaldybėje Kauno deputatų klubas rengia Sausio 13-

osios prisiminimų popietę. Joje ne tik bus dalijamasi tuometiniais išpūdžiais, bet taip pat bus sklaidomi dienoraščiai bei dokumentai, kurie buvo ruošiami tam atvejui, jei Lietuvai nebūtų pavykę iškovoti nepriklausomybės.

Po pietų įvairių kartų kauniečiai kviečiami į muzikinius renginius. Šv. Jurgio bažnyčioje vaikų ir jaunimo šokio teatras "Gijelė" parodys K.Mašausko ir R.Lileikio "Requiem". Taip pat pavadintą Č.Sasnausko kūrinį Kauno arkikatedroje bazilikoje atliks Kauno Valstybinis choras. Netikėta Sausio 13-osios įvykių minėjimo kulminacija - tai koncertas jaunimui "Rokas už laisvę", vyksiantis Vienybės aikštėje. Jame dalyvaus grupės "Rebel Heart", Arina ir "Veto bank", "Quest" ir kiti atlikėjai. Skaidrėse bus rodomos 1991 metų Sausio 13-osios įvykių iliustracijos. Koncerto metu aikštėje bus uždegta 10 laužų, simbolizuojančių 10 krauju iškovotų nepriklausomybės metų. Renginyje taip pat ketinama panaudoti karinę techniką, paleisti sirenas ir net fejerverką.

Dar vienas išpūdingas tragiškų įvykių minėjimo sumanymas - tai iliuminuotas Prisikėlimo bažnyčios bokštas, kuriuo vakare kren-

(Nukelta į 5 p.)

(Atkelta iš 1 p.)

abiturientai. Pasiūlius jiems eiti į namus, nes jie labiau reikalingi ateities Lietuvai, abu nusisuko ir daugiau nekalbėjo. Tikriausiai tada juos ižeidžiau, nes ar gali būti per jaunas ginti savo valstybės laisvę?

Kol jaunesni ir tvirtesni vyrai statė barikadas, vyresnieji ir moterys šv. Mišių, laikomų AT priekiniame antrajame aukšte, atidarius langus, metu garsiai meldėsi, giedojo. Pačiu gražiausiu simboliu ir šiandien akyse stovi jaunas gynėjas iš Utenos. Palikęs namuose šeimą, vos mėnesio amžiaus dukrytę, apsiginklavęs metaliniu kuolu, kokius Lietuvoje naudoja karvėms ganyklose prižiūti, laiptuose tarp pirmųjų ir antrųjų Seimo rūmų jis laukė "susčio", kuris drįstų lįsti per langą. Šiandien gailiuosi, kad nepaklausiau jo vardo ir pavardės. Nežinau, kaip auga jo dukra, ar rado jis darbą ir laimę jo apgintoje Lietuvoje.

O kad būtų galima sukviesti visus tuometinius AT gynėjus, smėlio maišų nešėjus, žmones, maitinusius visus duona ir medumi, visus aukotojus. Ar jiems padėkojo ne tik tie, kuriuos jie gynė, bet ir tie, kurie šiandien išdidžiai vaikšto rūmuose, kurie keliolika naktų tikrai buvo tapę Tautos Šventove?

Tada buvo svarbiausia išlaikyti nuolat dirbančią Aukščiausiąją Tarybą. Tai buvo svarbu ne tik teisiškai, politiškai, bet ir morališkai. Pirmininkauti naktiniam posėdžiui buvo pasiūlyta deputatui iš Kauno Aurimui Taurantui. Man visą laiką teko dirbti balsų skaičiavimo komisijoje. Tad sėdėjau viršuje, nuolat skaičiavau salėje esančius AT deputatus, tikrinau, ar yra kvorumas (nustatytas deputatų skaičius, kuris reikalingas, kad AT sprendimai pagal Laikinąjį Pagrindinį Įstatymą būtų pripažinti teisniais aktais). Nors deputatų skaičius nuolat keisdavosi, bet reikalingas kvorumas visą laiką buvo! Dažniausiai parlamento narių skaičius svyravo tarp 80 ir 95.

ŽINIOS IŠ LIETUVOS

(Atkelta iš 4 p.)

tančios liepsnelės bei gaudžiantys bažnyčių varpai simbolizuos didvyriškos tautos laisvės ir nepriklausomybės troškimą, pasiaukojimą ir pergalę. Kauno rajone šeštadienį vyks daugiau nei trys dešimtys Sausio 13-ajai skirtų renginių.

Šios datos minėjimo įamžinimui Juraguose bus atidengtas 2,4 metro aukščio akmeninis paminklas, o

Šiandien vertinant tos nakties įvykius, sunku ką nors išskirti. Viskas buvo svarbu, skaudžiai neįprasta ir nenumatoma. Įvykiai diktavo veiksmus. Jaudinantys momentai keitė vienas kitą: dukaukių išdalijimas, kunigo Roberto Grigo visuotinės atgailos žodis, nerimas dėl nežinia kur dingusio premjero A. Šimėno, pranešimai apie aukas prie TV bokšto, apie žmonių susitelkimą prie Sitkūnų ir Juragių, apie čia nutrūkstantį, čia vėl atsirandantį radijo ryšį. Mus drąsino kiekvienas iš lauko atsklidęs padrašinantis žodis ir uždegantis dainos posmas, per sienas kiaurai persismelkiantis jausmas: mes visi esame ir būsim kartu.

Kažkuriuo momentu, einant pro salės duris, vienas Japonijos žurnalistas paprašė atsakyti į keletą klausimų. Vėliau sužinojau, kad tai buvo *Koichi Imaeda*. Jis klausė, ką mes darysime, jei AT bus uždegta, nes čia taip sklinda benzino kvapas (A. Butkevičiaus vyrai buvo ginkluoti "Molotovo kokteiliais"). Atsakiau, kad sudegsime, nes lietuviai dar nuo Pilėnų laikų, kuo daugiau dega, tuo ilgiau būna gyvesni ir laisvesni. Tik po aštuonerių metų jis prisipažino manęs, kad aš tada buvau labai svarbus, nes sėdėjau aukštai ir visą laiką kažką rašiau. Gal jį ir nuvyliau atsakydamas, kad buvau tik eilinis deputatas, kuriam tuo metu pagal eilę teko dirbti balsų skaičiuotoju. O gal jis buvo teisus, nes argi tada buvo nereikšmingų, "eilinių". Visi tą naktį, kaip ir Kovo 11-ąją, buvome vienodai svarbūs ir reikalingi – buvę rūmuose ir šalia jų, Vilniuje ir Sitkūnuose.

Kažkodėl iki šio laiko iš tos nakties vaizdų labiausiai į atmintį įsirėžė deputato Zigmo Vaišvilos paveikslas. Jauanas, o pilkas, kaip žemė, turėjęs pirmojo šūvio ir pirmosios mirties teisę. Tiesa, ant-rają teisę turėjome visi. Tam specialių priemonių nereikėjo. Reikėjo tik valios: nepa-

Sitkūnuose – medinis koplytstulpis. Kauniečius, norinčius dalyvauti šių paminklų atidengimo iškil- mėje, užsakyti autobusai iš Kauno pilies į renginių vietas ir atgal veš nemokamai. Kauno miesto vadovai įsitikinę, jog ne minoriniais, bet patraukliais ir kartu informatyviais renginiais galima sužadinti lietuvių patriotizmą.

Eltos korespondentė Vereta Rupeikaitė

lūžti ir nepasitraukti. Ir jos buvo! Aš nemačiau nė vieno palūžusio, pabėgusio, išsigandusio. Tada visi buvome vienodi, tikri likimo broliai. Tik vėliau, ieškant privilegijų, AT deputatai buvo pradėti skirstyti į "pirmuosius", "svarbiausius", "antrarūšius" ir visai nerūšinius idealistus – baltas varnas, jokiai valdžiai nereikalingus, kuriuos ir tauta privalėjo pamiršti.

Neatsimenu, tą pačią ar jau kitą dieną žiūrėjome pirmuosius filmuotus sovietinės karo mašinos agresijos prieš nepriklausomą valstybę padarinių vaizdus. Matėme sužeistuosius, žuvusius, kai kurių iš jų paskutinių akimirkų konvulsijas. Kas gali būti šurpia? Nors ir patys buvome pasirodę mirčiai, bet ji buvo baisesnė, negu įsivaizdavome.

Ir šiandien savęs klausiu: "Ar bijojau?" Dėl savęs – ne, dėl artimųjų – taip. Žinojau, kad tą vakarą prie TV bokšto buvo atvažiavusi sesuo Ona Krušinskienė ir kitos sesers dukra su vyru – Daiva ir Česlovas Tunaičiai. Nežinojau, ar jiems ko nors neatsitiko. Sūnui rytą liepiau važiuoti į namus: "Nors vienas vyras šeimoje tegul lieka gyvas." Jaučiau, su koku nerimu radijo imtuvo žinių klausėsi žmona ir dukra. Joms, kaip ir daugeliui kitų, likusių namuose, taip pat nebuvo lengva.

Ne kartą tenka girdėti priekaištus ir pasiūlymus:

– Na ir kas, nieko jums tada neatsitiko. Nei jūs šalote, nei buvote alkani.

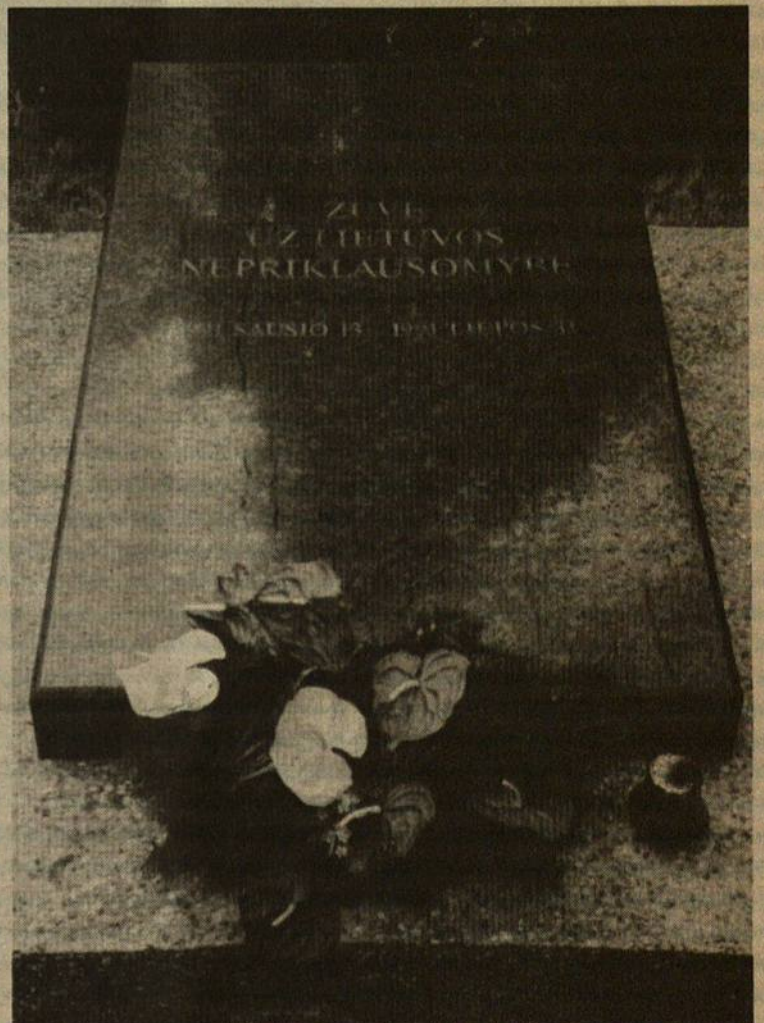
Tad ar elgčiausi šiandien taip pat, kaip ir tą 1991 metų sausio 13-osios naktį? Tikrai taip, nes Lietuva yra kai kas žymiai daugiau, negu kriminalinio pasaulio "daktarai", stašaičiai, uspaskichai ar kitokie piniguočiai su savo pilimis. Lietuva – daugiau negu ministrų, ambasadorių, Seimo narių, apskričių viršininkų, merų ir kitų, save priiskiriančių "elitui", portfeliai. Lietuva – daugiau negu visas tuntas besiriejiančių "partijų" ir "sąjungų". Lietuva – tai mūsų senoliai, mes, mūsų vaikai ir vaikaičiai, mūsų draugai ir kaimynai, mūsų žemė ir mūsų dangus, mūsų kalba ir mūsų istorija, mūsų džiaugsmas ir mūsų skausmas. Tad ar galima klausti, ar ginčiausi? Be abejo, vėl visi gintumės kartu, nes nėra nieko reikšmingesnio ir svarbesnio už Lietuvą.

Gera suprantu tuos, kuriuos šiandien daug kas žeidžia. Pirmiausia, priekaištai tų, kurie viską linę matuoti piniginės storiu, išulumu, su-

gebėjimu paminti ne tik tiesą, teisingumą, dorą, moralę, bet ir elementarų žmogiškumą. Tie, kurie buvusiems laisvės gynėjams, Kovo 11-osios Akto signatarams dėl daug ko priekaištauja, kurie ryžtasi mokyti juos net patriotizmo, tie, kurie pasirodę niekinti ir menkinti sunkią Nepriklausomybės pradžią, tegul perskaito tų dienų Aukščiausiosios Tarybos posėdžių stenogramas, pasižiūri išlikusią dokumentinę medžiagą ir tik tada, jei užteks drąsos, tegu sviedžią kaltinimo akmenį.

Deja, jie šiandien dažnai mėtomi akilai – iš pykčio, keršto ir pavydo.

Tauri Sausio 13-osios gynėjų Dvasia, tik nepelnytai, per kasdienybę, abejingumą, o kartais ir tyčia likusi pusiau pamiršta. Daugelio Aukščiausiosios Tarybos, Televizijos bokšto, Sitkūnų, Juragių ir kitų svarbiausių valstybinių objektų gynėjų dabartis yra ta pati – pilka ir skurdi, kaip ir visos Lietuvos. Bet tikiu ateitimi, daug šviesesne, daug turiningesne ir linksmesne. Gal tada ir Sausio 13-oji bus ne skausmo, bet tvirtybės, garbingo atsilaikymo simboliu. To ši data tikrai yra verta.

Paminklinė lenta žuvusiems prie Televizijos bokšto ir Medininkų pasienio poste atminti. *Lino Johansono nuotr.*

1991 m. sausio 13 d. prie Vilniaus Televizijos bokšto žuvusios Loretos Asanavičiūtės kapas Antakalnio kapinėse, Vilniuje. (Žuvusių vyrų kapai paženklinėti juodais kryžiais, o Loretos kapo kryžius – baltas. *Lino Johansono nuotr.*

JAV LB XVI-tosios Tarybos patvirtinta šešiolikos asmenų Krašto valdyba (KV) pakiliai stojo darban. Taupant lėšas ir atsižvelgiant į sunkumus šiuo metu keliauti, KV renkasi į posėdžius nepilnos sudėties ir priimtus sprendimus derina su posėdyje nedalyvavusiais nariais. Pirmasis KV posėdis su Vidurio vakarų valstijose gyvenančiais nariais įvyko 2000 m. gruodžio 2 d. *Lemont, IL* esančiame Pasaulio Lietuvių Centre. Antrasis posėdis, kuriame dalyvavo visi rytinio JAV pakraščio KV nariai, įvyko gruodžio 16 d. *Huntingdon-Valley, PA*.

Šio straipsnio paskirtis – apžvelgti Lemonte vykusio posėdžio metu patvirtintas Švietimo, Kultūros ir Socialinių reikalų tarybų veiklos gaires.

JAV LB Švietimo Taryba

Ilgametei JAV LB Švietimo tarybos pirmininkei Reginai Kučienei atsisakius toliau jai vadovauti ir tapus "Pasaulio lietuvių" vyriausiąja redaktore, po 50-ties metų buvimo Čikagoje, lituanistinių mokyklų programas ir veiklą

NAUJOJI JAV LB KRAŠTO VALDYBA JAU DIRBA Švietimo, Kultūros ir Socialinių reikalų tarybos bei jų planai

koordinuos prie *Los Angeles, CA* gyvenantys švietimo darbuotojai. Švietimo tarybai pirmininkaus amerikiečių ir lietuvių mokyklose ilgametę patirtį įgijusi pedagogė Dalilė Polikaitienė. Mokslo priemonės bus kaupiamos ir išsiuntinėjamos iš Čikagos, talkinant nepailstančiam Viktorui Kučui. "Eglutės" redaktore ir toliau sutiko likti R. Kučienė. Š. m. sausio 6 d. *Los Angeles, CA* šaukiamas pirmasis JAV LB Švietimo tarybos posėdis.

KV patvirtintos Švietimo tarybos sudėtis: D. Polikaitienė (pirm.), Vytenis Vilkas (įzd.), Kristina Bandziulienė, Violeta Gedgaudienė, Aldona Kudirkienė, Marytė Newsom, Juozas Polikaitis, Darius Udrys, Zita Udrienė – nariai.

Dabartiniu metu JAV veikia 20 lituanistinių mokyklų, kuriose mokosi beveik 1,200 mokinių. Apie pusę mokinių sudaro neseniai iš Lietuvos atvykusiųjų vaikai.

Švietimo taryba leidžia vadovėlius, skelbia konkursus, rūpinasi mokytojų rengimu lituanistinėms mokykloms, ruošia jų pasitobulinimui vasaros kursus.

JAV LB Kultūros taryba

JAV LB Kultūros tarybai vadovauti liko nepaprastos energijos visuomenininkė Marija Remienė. Nešusi pirmą atsakomybę už lapkričio antroje pusėje vykusią JAV LB Premijų šventę (*St. Petersburg, FL*) ir už Čikagoje ruošiamą JAV LB X Teatro festivalį, M. Remienė KV patvirtinimui buvo pasiruošusi pateikti ne tik naują JAV LB Kultūros tarybos sudėtį, bet ir 2001-ųjų metų kultūrinės veiklos planus.

2001-ji metai – vysk. Motiejaus Valančiaus sukakties metai. Telkiami paskaitininkai ir menininkai šio didžio Žemaitijos sūnaus prisiminimui lietuviškuose telki-

niuose. Kovo mėnesį iš Lietuvos sulauksime mūsų telkinius su koncertais lankančius solistus Vytautą Juozapaitį ir Gintarę Skėrytę. Gegužės 25-26 d.d. Čikagoje vyks "Poetijos pavasario" dienos, o birželio 3 d. Lemonte – Jaunųjų talentų festivalis. Žymiajam Lietuvos berniukų chorui "Ažuoliukas" atvykstant iš Lietuvos dalyvauti *Utah* valstijoje vykstančiame Vaikų chorų festivalyje spalio mėnesį, Kultūros taryba rūpinsis jo koncertais Niujorke, Vašingtone, Klyvlende ir Čikagoje. Premijų šventė įvyks 2001 m. lapkričio 8 d. Detroite.

Ypač daug dėmesio būtina skirti mažiesiems lietuvių telkiniams. Vieni jų – lietuviški, kiti naudoja anglų kalbą, tačiau gyvena Lietuvos džiaugsmams ir rūpesčiams. Nė vienu pamiršti negalima. Lietuvių Fondo per JAV LB Kultūros tarybą teikiama parama mažųjų telkinių kultū-

rinei veiklai puoselėti įgalina surengti menininkų apsilankymus juose bent kartą per metus. Tikimasi, kad dosnūs Lietuvių Fondas ir ateityje skirs lėšų mažųjų telkinių kultūrinei veiklai.

JAV LB Krašto valdyba trijų metų laikotarpiui patvirtino sekančios sudėties LB Kultūros tarybą: M. Remienė (pirm.), Leonas Narbutis (vicepirm.), Violeta Drupaite (sekr.), Dalia Anyšienė (įzd.), Dalia Šlenienė, Ligija Tautkuvienė, Laima Petrauskaitė-Vanderstoep, ir Juozas Žygas – nariai.

JAV LB Socialinių reikalų taryba

Nepailstanti visuomenininkė Birutė Jasaitienė ir toliau lieka vadovauti JAV LB Socialinių reikalų tarybai. Tai žmonių triūsų ir dosniomis aukomis išugdyta institucija, gelbstinti tėvynainius Lietuvoje ir išeivijoje. Jos žinioje veikia keturios valdžios įstaigos: įregistruotos korporacijos, administruojami aštuoni fondai, veikia keturi specialūs Socialinių reikalų tarybos komitetai:

Lietuvos Vaikų Viltis – pirm. Gražina Liautaud;

Lietuvos Našlaičių Globos komitetas – pirm. Birutė

(Nukelta į 8 p.)

Los Angeles lietuviai paminėjo 82-ąją Lietuvos kariuomenės gimtadienį

Petras Maželis

(Pabaiga. Pradžią – 49 nr.)

"1918 m. lapkričio 23 d. paskelbiamas pirmasis įstatymas tuo reikalu. Taip ši diena tapo Lietuvos kariuomenės kūrimosi pradžia."

"Per 22 metus kariuomenė buvo ne tik krašto apsaugos garantas, bet ir jaunimo auklėtoja. Karo mokslas buvo ne vien mokymasis tapti geru kareiviu, bet ir savo kraštą mylinčiu ir dėl to pasiryžusiu aukotis tautos sūnumi."

"Ši sveika lietuviška siela pasirodė visu savo grožiu po Antrojo pasaulinio karo – Lietuvą užguliosios ilgos sovietinės okupacijos metu. Partizaninis judėjimas, parei-

kalavės tūkstančių gyvybių, buvo ir liks visiems laikams puikiausias paliudijimas apie Nepriklausomos Lietuvos atliktą tautinio auklėjimo teigiamą įvertinimą."

Kiek ilgiau kalbėtojas nagrinėjo NATO vaidmenį ir jo reikšmę:

"Vienas iš esminių NATO siekių – užtikrinti ir išsaugoti taiką. Šio tikslo NATO siekia, remdamas demokratiją, teikdamas pirmenybę žmogaus laisvėms ir ekonominiams suklestėjimui. Kylančius konfliktus NATO stengiasi išspręsti pirmiausia taikiomis priemonėmis. Tačiau prieš kurią nors organizacijos narę prasidėjus karinei agre-

sijai, naudojamos NATO valstybių ginkluotosios pajėgos. Pagal NATO sutarties 5-tą straipsnį vienos iš organizacijos narių užpuolimas laikomas visų jų užpuolimu ir NATO narės išpareigoja besąlygiškai ginti vieną kitą.

"Lietuvai labai svarbus yra narystės NATO ekonominis, socialinis ir saugumo poveikis. Todėl 1994 m. sausio 4 d. Lietuva nusiuntė oficialų laišką NATO generaliniam sekretoriui, prašydama priimti ją į šią organizaciją."

LR Garbės generaliniam konsului baigus kalbėti, klausytojai ilgai ir nuoširdžiai plojo. Po to buvo išneštos vėliavos ir prasidėjo meninė programa. Kompozitorei Rai-

mondai Apeikytei fortepionu palydint, solistė Janina Čekanauskienė padainavo: "Gimtinių dangus", muz. I. Makachino; "Kur bakūžė samanta", muz. St. Šimkaus; "Idėjos amžiais bus", muz. Giedros Gudauskienės; "Šauksmas", muz. Br. Budriūno; "Jau žirgelis pabalnotas", muz. Dambrausko.

Abi menininkės klausytojų buvo nuoširdžiai sutiktos ir pagerbtos ilgais plojimais. Šios menininkės tikrai yra *Los Angeles* lietuvių turtas. Po programos visi ryžtingai sugiedojo Lietuvos himną. Inž. Vytautas Vidugiris užbaigė minėjimą ir pakvietė Antaninos Uldukienės pagamintiems vaisėms.

JAV LB Žurnalisto premijai skirti komisijos pirmininkė Rūta Sakienė, šios premijos laureatas Karolis Milkovaitis ir Lietuvos Respublikos garbės generalinis konsulas Vytautas Čekanauskas.

Alfonso Pažiūrienės nuotr.

Lietuvos kariuomenės dienos minėjime. Iš kairės: pianistė ir kompozitorė Raimonda Apeikytė, solistė Janina Čekanauskienė, LR garbės generalinis konsulas Vytautas Čekanauskas ir ALTS Los Angeles skyriaus pirmininkė Rūta Sakienė.

Alfonso Pažiūrienės nuotr.

AUKŲ VAJUS "DIRVAI"

"Dirvos" 85-erių metų sukakties proga Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos ir "Vilties" draugijos paskelbto vajaus aukotojai:

Korp. Neo-Lithuania, vyr. valdyba 1,500
ALT sąjungos Chicago, IL skyrius 500
Gediminas Balandas 350
Antanas Januška 100
Janina Pilkauskas 50
Viktorija Paliulis 15

Aukų vajus tęsiamas. Nuoširdžiausiai dėkojame visiems, atsiliepusiems į šį kvietimą. Netrukus pranešime apie naujus aukotojus.

Amerikos Lietuvių Tautinės sąjungos valdyba

Jaunimo puslapis

KELIONĖ

Tiesioginis interviu
iš Lietuvos sostinės
(lapkričio 3-13 dienomis)
(Pabaiga. Pradžia -49 nr.)

Man tai – kaip ir savotiškos "atrakcijos" gabalėlis, nes kai susimoki už visas paslaugas ir "paslaugėles", tai ne tiek jau daug ir išeina, pervertus į \$\$\$. Bet visa tai kasdien tenka atkentėti eiliniam Lietuvos piliečiui, išgalinčiam tik visuomeniniu transportu nukakti į tas vietas. O apie užmokestį už "paslaugų" pagreitšinimą net kalbos nebūna. Todėl ir tvarkosi jie tuos dokumentus mėnesių mėnesiais, o kai kurie ir metais. Prisiklausiau žmonių skundų ir dejonių, eilėse besitrindamas. Kažkoks absurdas ir tiek...

Bet Jūs, gyvenantys čia, užjūry, pensininkai, kurie ruošiatės keltis atgal į Lietuvą gyventi, neišsigąskite. Jūsų tai TIKRAI neturėtų paliesti, nes gaudami "eilinę" amerikietišką pensiją – apie 1500-2000 USD, jūs Lietuvoje tikrai būsite apmylėti ir apglamonėti. Galėsite pasisamdyti žmogų, kuris pagal jūsų įgaliojimus apeis tuos kryžiaus kelius. Ir patikėkit, tai tikrai nedidelis pinigais, kai tavo pensija, išvertus į litus, beveik prilygsta pusei Prezidento algos. Todėl ir kyla noras grįžti, kai ateina metas į pensiją. Ko ten sėdėti "amerikėj" ir mokėti už pasirūpinimą tavo senatve arba už namų priežiūrą. Čia už tai reikia mokėti tikrai DAUG, o neretai ir atiduoti viską, ką turi.

Kas kita – Lietuvoje. Pavyzdžiui, Vilniuje už turčiaus namų išvalymą, užtrunkantį visą dieną, moteriškė gauna 30-40 litų. (Amerikoje valančios namus gauna tiek per valandą). O prižiūrinių žmonių "niursių" irgi gali gauti pigiai. Gali jų turėti ir dvi, ir tris... tik sumokėk... Žodžiu, vėl paprasta išvada: jei turi pinigų – Lietuvos sostinėje gyventi ROJUS! (Ir visur "rojus", kai jų turi!)

TIK iš kur jų paimti nuštekentam Lietuvos eiliniam žmogui??? Bedarbystė – košmariška, darbdaviai – despotai, nesilaikantys jokių žmogaus teisių, nei darbo taisyklių, priimančys į darbą tik su sąlyga, jei pasirašai (niekam nematant) "savo noru" atleidimą iš darbo... Ir taip toliau, ir panašiai. Pasikeitė laikai, bet nepasikeitė "principai". Gal ne tik kad nepasikeitė – jie dar labiau išgalėjo ir kuo puikiau veikia.

Žmonės, negaudami padoraus atlyginimo, visokiais būdais bando "suktis" ir sukčiauti: nemoka mokesčių, ima kyšius per "garantuotus tarpininkus". Kyšius ima ir policininkai. Aš pats sumokė-

jau "į kišenę" 50 litų už tai, kad viršijau leistiną 40 km per val. greitį Pašilaičiuose, prie buvusios "Pas Juozapą" krautuvės (prie jau bankrutavusio pirmojo Lietuvoje "supermarketo").

O štai nors degtinėlių upeliai, nors jos – tiek daug ir taip pigiai (apie 10-13 litų už puslitrį), bet provincijoje tautiečiai vis tiek išigudrina virti "samanę" ("krūminę" ir kitokią), ją maišo su pigiu spiritu ir pardavinėja priemiesčiuose po 5 litus. Juk gaunantiems 20-30 litų per dieną žmonėms yra skirtumas net ir tarp 5 ar 12 litų. Žodžiu, "šešėlinė ekonomika" dirba išsijuosusi. O gal ir gerai: išmirs nuo cirozių visi pijokai ir liks jauna LIETUVOS TAUTA (kaip dabar madinga sakyti).

Apie sveikatą

Sveikatos apsauga čia irgi centus (privačioje klinikoje) kainuoja, jei lygini su JAV, o ne su Lietuvos "eilinių" uždarbiu. Apatinių dantų du tiltai, pavyzdžiui, teka kainuoja 1900 litų. O čia, *Cleveland, OH* man būtų kainavę apie 2000, tik NE litų, bet \$\$... už vieną. Tai kodėl neapplančius tėvynės už \$700 ir dantų nesusitvarkius? Vis tiek gerokai pigiau, o priedo dar ir miestą pamatai. Sudėjus visas išlaidas, išeina, kad susitaupo apie \$2800. Reikėtų ekskursijas rengti į Lietuvą: kartu ir istorinius paminklus apžiūrėti, ir dantų taisymo ar šiaip gydymo centrus aplankyti. Didelius pinigus kai kas susižertų. Va, pilnai išsityriau naujame, erdviame medicinos diagnostikos centre, įsikūrusiame Antakalnyje, Grybo gatvėje. Visiems tautiečiams rekomenduoju. Brangu Lietuvos kainomis, bet pigu, pažvelgus į visa tai per \$\$. Aparatūra – naujaušia, gydytojai – aukščiausios klasės, profesoriai konsultuoja, seselės bėgioja aplink tavę. Tokio "serviso" Amerikoje nerasi, kad kas nors aplink pacientą taip lakstytų, išskyrus gal tik turčiams prieinamose vietose. Visus tyrimus, įskaitant ir skrandžio, ir širdies bei kraujo patikrinimus sudėtingais prietaisais, atliko per dvi valandas, o atsakymą gavau po valandos. Visa tai man kainavo 1000 litų.

Tik ar gali tai leisti sau normalus vietinis lietuvis? Labai abejoju. Bet iš kitos pusės, jei eitum į paprastą ligoninę, tai tikriausia ten kyšiais sumokėtum ne ką mažiau: ir už vaistus, ir už prie-

Dainius Zalensas

žiūrą, ir už geresnį kasnį. Tik ar tokį aptarnavimą gautum? Tame centre nereikia žemintis, padlaižiauti, kad "daktarėlis" sutiktų apžiūrėti "per pažintis".

Diagnostikos centras – kol kas vienas toks stambus ir brangus (sąlyginai) visame Vilniuje. Bet jei tokių būtų penki, kainos tikriausia gerokai nukristų. Juk panašiai atsitiko ir su lietuviškais "CD" (kompaktinėmis plokštelėmis). Jie, kaip ir užsieniečiai, seniau kainavo 50-60 litų. Šįkart jų kaina svyravo tarp 10 ir 20 Lt. Kas tai? Ogi sveika konkurencija. Skaičiau laikraščiuose, kad Andriaus Mamontovo brolis tai pradėjo, paleisdamas į rinką pigią produkciją. Ir ką gi: visi kiti buvo priversti padaryti tą patį. Iš viso to laimėjo pirkėjas.

Telšiai (dvi dienos)

Na gal užteks apie sostinę? Savaitgalį teko aplankyti uošvią – Žemaitijos sostinę – Telšius. Tai pasidalinsiu išpūdžiais iš provincijos.

Sakoma, kad pažanga Lietuvoje – ryškiai jaučiama. Aš tai pataisyčiau, kad ji matoma Vilniuje, na dar ir Klaipėdoje. Kaunas – merdintis. Ir keisčiausia, kad miestas gaudžia nuo rusiškų "čiastušku". Jas išgirsi visur: ir restorane, ir taksi, ir gatvėje... Pameniu, prieš 20 metų Kaune galėjai "gauti į dantis", vien rusišką žodį ištaręs. O dabar?

Taigi, kelionė į Telšius... Dar neprivažiavus Telšių, vietinis radijas (nes automobilio imtuvas kitų bangų kažkodėl visai nepriėmė) beveik visą laiką skalambijo rusišką "bumbčiką". Mieste, kur rusų gal ir iš viso niekad nebuvo!

Miestas merdi. Paskutinį kartą jame lankiausi prieš kokius 20 metų. Tai jis koks buvo, toks ir paliko, tik dar labiau susmeğęs ir papilkėjęs. Žmonės – liūdni, pilki. Daug "trintukų" palei kioskus šlitiuiuoja. Būriuojasi neaiškaus tipo skustagalviai treninguoti vaikinai...

Visas skurdas atsivėrė, vos tik išsukus iš greitkelio ties Kryžkalniu. Buvo graudu važiuoti per kaimus, pro apgriuvusias pirkias, pro statinius, kurie stovi pradėti, bet neužbaigti, išdraskyti. Pro kaimiečių trobėsius, įgriuvusiais stogais, pro sovietų gamybos automobilius "Žiguli" ar "Moskvič" – išdaužytais langais, be ratų rūdyjančius laukuose. O kiek žemės ūkio

technikos – pamestos, apgadintos ir surūdijusios išmėtyta! Kiek šiukšlių visur...

Ir uošviams – ne pyragai. Vienintelis dalykas juos gelbsti. Tai – nuosavas ūkis: karvė, kiaulės, ožka, pulkas vištų. Patys užsiaugina bulvių ir daržovių. Tik iš to ir verčiasi... Skaudu ir graudu pasidaro, kad inteligentų šeima (ilgametė Telšių laikraščio darbuotoja ir inžinierius) sėdi apgriuvusioj pirkelėj ir už visą savo atidirbtą laiką gauna (per abu!) apie 600 litų... Nenukabina jie nosies ir gy-

KVIEČIA ELEKTRONINIS DISKUSIJŲ KLUBAS "GIJA"

Šis diskusijų ir pasikeitimo informacija klubas (elektroniniu paštu) įsikūrė 1997 m. liepos mėn. *Cleveland, OH*. Mūsų tikslas - suburti svetur gyvenančius, po pasaulį išsibarsčiusius lietuvius, keistis aktualia informacija, padėti surasti vieniems kitus. Ypač tai aktualu žmonėms, neseniai atvykusiems į JAV – laikinai ar visam laikui.

Klubo oficiali kalba yra lietuvių, bet jei kam sunku rašyti lietuviškai, nesivaržykite rašyti ir angliškai. Taip pat galite persiųsti įdomią informaciją iš angliško šaltinio.

"Gija" - tai vieta, kur galite tikėtis atsakymų į jums rūpimus klausimus. Seniau čia gyvenantys žmonės ir JAV lietuviai mielai pasidalins savo patirtimi ir žiniomis. Iki šiol toks pasikeitimas informacija vyko telefonu, asmeniškai susirašinėjant elektroniniu paštu ar iš nuogirdų. Bet paskleidus šią informaciją plačiau, laimėsime mes visi.

Nesinori konkrečiai apibrėžti veiklos kryptį ir tuo apriboti klubo veiklą. "Gija" vystosi, kinta ir gal rytoj ji bus jau kitur. Dalinkitės savo

vena, kaip išeina. Sako: "Kiek turim, tiek ir turi užtekti."

Kažkada garsi "Masčio" gamykla užsidarė. Matyt, nebeliko ko vogti! ("Mastis" garsėjo didelio masto vagystėmis). Ir dar kelios didelės įmonės uždarė duris. Į gatvę iškeliavo ir liko bedarbiais didelė dalis telšiečių. Mano žmonos mergikės klausia: "Pasakyk tu mums, ką gi čia veikti? Ar jaunimas gali tokiose sąlygose gyventi???"

Ir bėga jaunimas iš kaimo, bėga iš mažų miestelių. Tik kur gi benubėgsi, kad ir taip jau ir Vilnius baigia išrėmų išsiveržti. Žodžiu, graudus ir skaudus vaizdas toje provincijoje...

mintimis, pageidavimais ir patirtimi, tik tada "Gija" nenutruks.

Techniniais klausimais kreipkitės į Dainių Mačikėną: Dainius.Macikenas@wl.com

Jei turite kompiuterį su modemu, techniškai esate pasiruošę įsijungti į "Gijos" elektroninį klubą.

KAIP PRISIJUNGTI PRIE "GIJOS" DISKUSIJŲ KLUBO?

Jūs galite aktyviai dalyvauti klubo diskusijose nuo to laiko, kai esate įrašytas į narių sąrašą. Tapti diskusijų klubo nariu – gana paprasta. Reikia nusiųsti žinutę adresu: "majordomo@po.cwru.edu". Laukelį "subject" palikite tuščią, o žinutėje tereikia parašyti: subscribe gija <Jūsų elektroninio pašto adresas>, pavyzdžiui: subscribe gija ddm3@po.cwru.edu

Užsiregistravę žinutes siųskite adresu: gija@po.cwru.edu ir jos bus automatiškai persiunčiamos kitiems "GIJOS" nariams. Jūs taip pat gausite kitų siųstą informaciją.

Dainius Zalensas

Kalėdų šventės rengėjams ir dalyviams dėkoja Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos tėvų komiteto pirmininkė Danutė Tuljak.

Jono Jasaičio nuotr.

**(Buvusio tremtinio
ir politinio kalinio
prisiminimai)**

(Tęsinys. Pradžia - 46 nr.)

Daugiau kaip pusę metų mus kankino, versdami prisipažinti, kad organizavome "lietuviško modelio" partizaninį karą. Tačiau čekistams nepasisekė iš mūsų penketo nieko išpešti.

Iš kitų kalinių sužinojau, kad gretimose kameroje kalinami iš mūsų rajono suimti du moldavai. Atseit, jie kitiems tremtiniams pasiūlė, apsiginklavirus medžiokliniais šautuvais (juos išsigyti nebuvo kliūčių) pasitraukti į taigą. Pasak jų, greitai prasidės karas, kuris truks neilgai. Jie aiškino, kad tai vienintelis išsigelbėjimo būdas jaunimui. Tokį pasiūlymą kai kas įvertino kaip provokaciją ir pranešė MGB operatyviniam darbuotojui.

E. Vaišnoro vaikiškas žaidimas su ginklu kainavo dviems draugijos nariams gyvybes. Bet apie tai – vėliau.

Erdvioje kameroje tūnojau vienas. Šeštą valandą prižiūrėtojas atnešdavo kibirą vandens ir skudurą. Kiekvieną dieną reikėjo plauti išpuvusias grindis. Na ir kas, kad šlapios lubos ir sienos, o kameroje tvyrojo pašvinkusi drėgmė. Tris kartus "pamaitintas" iki 22 val., tartum šėšelis slankiojau po kamerą. Miego trūkumas ir alkis neleido susikaupti. Sėdėti buvo leidžiama, tik padėjus rankas ant kelių, nes delnu parėmęs smakrą, kaip mat užsnūdavau. Miegą nutraukdavo per "vilkelį" pastebėjęs prižiūrėtojas. Atidaręs "karmušką" (mažas dureles kameros durys), griežtai perspėdavo ir pagrasindavo karceriu. Po 22-os valandos (10 val. vakaro) prižiūrėtojas liepdavo gulti. Pamiegojus pusvalandį ar šiek tiek daugiau, visame kalėjime pradėdavo žvangėti varstomos kamerų durys. Kalinius vilkdavo į viršų nakti-

niams tardymams. Tik paryčiui juos sugrąžindavo į kameras bemiegiui dienos "budėjimui". Naktiniai tardymai – čekistų mėgstamiausias kankinimo būdas. Tardytojas, paklausinęs ir pakumščiaęs, kartais kalinį su sargybinu palikdavo iki ryto. Kareivis snausdavo, įsitaisęs sofoje, o kalinys – ant pritvirtintos prie grindų taburetės, kad nesumanytų kam nors ja užvožti per galvą. Tuo tarpu tardytojai susirinkdavo į vieną kabinetą. Pasityčioję, pasišaipę ir išplūdę tame kabinete esantį kalinį, palikdavo jį sėdėti, kaip užmirštą nereikalingą daiktą. O tada SSRS saugumo avangardas "apsinuogindavo". Vienas per kitą pasakodavo nešvankius anekdotus, žmonių apgaudinėjimo gudrybes, intymius "romanus". Perrėkdamis viens kitą, žvengdavo tartum eržilai prirūkytame kabinete.

Alkis ir nemiga, įkyri vienutės tylą ir nuolatinės sargų priekabės išsekino ne tik kūną, bet ir dvasią. Į tardymų kabinetus kareiviai nuvilkdavo, sugriebę už pažastų. Kartais perkeldavo į trečią aukštą pas pulkininką Uralovą. Šis tardydavo neilgai, tačiau grąžindavo ne į kamerą, o į karcerį, kuriame lovą ir patalynę atstodavo betoninės grindys. Dienos maisto davinys – du šimtai gramų duonos ir kas trečia diena – samtis sriubos. Po septynių parų, pasak rusų, iš čia išeidavai "tonkij, zvonkij i prozračnyj (plonas, skambantis ir permatomas)". Per pilvą buvo galima pakasyti stuburą.

Ištisus devynis mėnesius iš mūsų tyčiojosi čekistai, nieko naujo nesugalvodami. Reikalavo išduoti daugiau draugijos narių, prisipažinti, kad ruošmės "skelbti" karą SSRS. Iš visko matėsi, kad delsia bylos baigtį, nes nebeturėjo darbo. Baiminosi dėl

Vytautas Kaziulionis

savo ateities, turėdami vienintelę – kankintojo profesiją: gyvam žmogui lupti odą, pasmerkti tiesioginei ar lėtai mirčiai, pasiuntus į lagerius neapmokamą darbo jėgą. Kiekvieno nuteistojo laukė "ypatinga" misija – kurti šviesų komunizmo rytojų. Laukė mirtimi alsuojančių, pridvokusių šachtų nasrai, užpoliarės "komjaunuoliškos statybos", į kurias savo noru niekas nenorėjo važiuoti. Tik prievarta, dešimčių milijonų badmirių armija, nedidelei aferistų grupei – komunistų partijai – kaupė kapitalą, skirtą pasaulio proletariato "išvadavimui".

Pokario ir vėlesniais metais NKVD, MGB, KGB struktūros dirbo išsijuosusios, lukštdamos liaudies priešus. Lietuvoje visada pakako politinių bylų. Anekdotos apie kolchozą arba užtraukta partizaniška daina jau buvo politika. Rusijoje, o ypač Siobire retas pilietis nuo revoliucijos pradžios nebuvo sėdėjęs kalėjime. Atsiradus naujų statybų poreikiui, atsirasdavo naujos represinės bangos. Kriminalinės ar politinės, koks skirtumas, svarbu – pigi darbo jėga. Palankus buvo sodinimas antrą kartą, nes dvigubėjo bausmės terminas.

Pritrūkus eilinių mirtinųjų, komunistai tartum rykliai rydavo viens kitą, taip vadinamose apsivalymo kompanijose pagal principą: "kas – ką". Statistika rodo, kad bolševikai sunaikino "savųjų" daugiau, nei Hitleris.

Pasirodo, Tiumenės čekistai veltui nerimavo, kad neteks darbo. Kremliuje sėdintis tautų "tėvas" Stalinas sugebėjo apmulkinti savo Vakarų sąjungininkus ir mikliai užsiropštė ant pergaltės pjedestalo. Iš aukštai žiūrėdamas, prisiminė savo

trumpą ir aiškų "filosofinį" posakį: "Kare belaisvių negali būti, tokie yra tėvynės išdavikai". Rusijoje ritosi nauja banga. Per pusmetį prisipildė MGB rūsių kameros buvusiais raudonarmiečiais, pabuvusiais vokiečių nelaisvėje. Po septynių mėnesių erdvi mano vienutė tapo ankšta, teko susispausti. Man buvo šioks toks niūrus gyvenimo pajvairinimas, tačiau neseniai atvykusiems nežadėjo nieko gero. Dauguma jų buvo eiliniai kolchoznikai, kuriuos karo pradžioje vokiečiams padovanojo "patikimi" Stalino karvedžiai.

Man buvo gaila šių, gyvenimo nuskriaustų vargdienių. Visi jie buvo pergyvenę bolševikinės revoliucijos košmarą, kolektyvizacijos badmetį, vokiečių nelaisvėje esančių genocidą bei pokario metų skurdą. Kai kuriuos iš vokiečių nelaisvės išvadavo sąjungininkai. Šitiems lengvai klįjavo šnipo etiketę. O jeigu kuris nors iš jų dar buvo prasitaręs, kad vakariečių technika ir aplamai gyvenimo lygis – aukštesnis, iš karto tapo "antisovietiniu agitatoriumi". Nė vienas iš jų neišvengė 25 metų lagerio.

Suėmimai, kaip paprastai vyko naktimis, be triukšmo, kelionių, "specialių iškvietyčių" metu. Žmogus dingdavo, kaip į vandenį. Visi žinojo, kur dingo, tačiau niekas nedrįsdavo prasižioti. Tokiu būdu iš visuomenės dingo ir Ivanas Norinas. Jį, beariantį kolchozo lauką, nuo traktoriaus nusodino ir pristatė į mano kamerą. Arė jis naktį, antroje pamainoje. Kadangi

Sibire naktys – šaltos, o Ivanas kojos – nesveikos, jis avėjo veltiniais. Taip jį ir atvedė, apsirengusį gazolinu permirkusia vatine ir su veltiniais, nors dienos metu temperatūra pakildavo iki +30 laipsnių.

Po kelių dienų MGB rūsi aplankė SSRS generalinio prokuroro pavaduotojas Rudenka. Mandagiai prisistatęs paklausė, ar neturime nusi-skundimų. Aš pasiskundžiau, kad suimant turėjau 25 rublius už kuriuos, kaip rašoma instrukcijoje, man pareikalavus, privalėjo nupirkti maisto produktų. Tačiau kalėjimo administracija nevykdė mano reikalavimo. Ivanas savo reikalavimą išdėstė demonstratyviai. Nusivilkęs seniai vandenį mačiusius tepaluotus marškinius, parodė tardytojo rimbu išraižytą nugarą. "Draugas" Rudenka, paklausęs jo pavardės, Ivaną "užjautė" šiais žodžiais: "Gaila Norinai, kad tokius kaip tu, iki šiol sovietų žemė nešioja". Apsisuko ir išėjo iš kameros.

Supratęs, kad mano reikalai Rudenkai nė motais, sugalvojau pasirūpinti pats.

(Pabaiga – kitoje laidoje)

PRANEŠIMAS

Noriu pranešti, kad mano tėvo aušrininko dr. Jono Šliūpo 140-ties metų gimimo sukakties minėjimai įvyks Lietuvoje: Vilniuje, Kaune, Šiauliuose, Palangoje, gal ir kitur – tarp vasario 23-osios ir kovo 8 d.

Vytautas J. Šliūpas, P.E.
Burlingame, CA

**NAUJOJI JAV LB KRAŠTO
VALDYBA JAU DIRBA**

(Atkelta iš 6 p.)

Jasaitienė;

Lietuvos Partizanų Globos fondas – pirm. Leonas Maskaliūnas;

Komitetas "Vaikai" – pirm. Alė Kėžėlienė.

LB Socialinių reikalų taryba administruoja "Margutis-II" radijo programą, rūpinasi Marquette Park rajono apsaugos reikalais, išlaiko restoraną "Seklyčia", leidžia žurnalą "Pensininkas", kurį redaguoja Karolis Milkovaitis. Socialinių reikalų taryba skiria savo direktorius Klyvlende veikiančių vyresnio amžiaus žmonių globos namams "Lietuvių sodyba" ir yra atsakinga už jos finansinę kontrolę.

Naująją JAV LB Krašto valdybos patvirtintą Socialinių reikalų tarybą sudaro: B. Jasaitienė (pirm.), Salomėja Daulienė, Alė Kėžėlienė, dr.

Petras Kisieliūsis, Antanas Pauzuolis, Rita Šakenienė, dr. Linas Sidrys, Aldona Šmulskštienė, Laima Vaičiūnienė ir Juozas Žygas. Teisiniu patarėju yra adv. Saulius Kuprys, finansų tvarkytoju – Juozas Paškus, C.P.A.

Krašto valdyba paprašė pirm. B. Jasaitienę plėsti Socialinių reikalų tarybos veiklą už Čikagos ribų, ypač Floridos lietuvių telkiniuose, kur gyvena daug vyresnio amžiaus žmonių. Atsižvelgiant į Krašto valdybą pasiekusius pageidavimus, B. Jasaitienės taip pat prašome paruošti ir išleisti socialinės veiklos vadovą, jame panaudojant didesnę dalį jos ir Aldonos Šmulskštienės lietuvių spaudai paruoštų patariamųjų straipsnių.

(LB informacija)

Parengė Teresė Gečienė

TAUTYBIŲ SĄJŪDŽIO SUSITIKIMAS

Amerikos tautybių sąjūdžio susirinkime-pietuose. Iš kairės: University Heights burmistrė Beryl E. Rothschild, teisėja Ann Kilbane, teisėjas Ronald Suster, teisėjas Raymond L. Pianka ir teisėjas Ralph J. Perk Jr.

Dr. Viktoro Stankaus nuotr.

Lietuvių Fondo metinė

auka	4,500
E.Briedienė, Burr Ridge, IL	100
S.Petrulis, Omaha, NE	65
G.Stankūnas, Cōs Cob, CT	65
A.Gečys, Huntingdon V. PA	50
V.Mažeika, Park Ridge, IL	42
B.Balčiūnas, Annapolis, MD	40
K.Šimaitienė, Queens, NY	35
K.Čeputis, Evanston, IL	30
A.Januška, Milton, MA	30
P.Budininkas, St. Pete. B. FL	25
V.Matulis, Stuart, FL	25
V.Kniburys, Albion, MI	25
R.Murphy, Indianapolis, IN	25
J.Shukys, Richmond H., OH	25
M.Švarcas, Wickliffe, OH	25
J.Yurkus, Canada	25
A.Dilba, Philadelphia, PA	20
L.Hoffman, Oak Lawn, IL	20
A.Reventas, Houston, TX	20
C.Vilčinskas, Redding, CA	20

"DIRVAI" AUKOJO:

Detroito BALF'o skyrius	20
T.Sperauskas, Glen Cove NY	17
A.Bimbiris, Desert Hot S.CA	15
S.Brazdžionis, Oak Lawn, IL	15
R.Chesonis, Webster, NY	15
K.Civinskas, Brecksvl., OH	15
V.Girnius, Greenacres, FL	15
K.Gricius, Santa Monica, CA	15
R.Jacobs, La Grange, IL	15
D.Nasvytis, Cleveland, OH	15
A.Juodvalkis, Burbank, IL	15
A.Karaša, Fallston, MD	15
V.Kasniūnas, Beverly S., IN	15
J.Kazlauskas, Waterbury, CT	15
A.Kisieliū, Sidney, OH	15
A.Kižys, Euclid, OH	15
I. Ramanauskienė, Daytona Beach, FL	15
R.Sidrys, Streator, IL	15
E.Trečiokas, Riviera B., FL	15
M.Ulinskaitė, Rochester, NY	15
M.Vilutis, St. Pete. FL	15
B.Zabukas, St. Pete., FL	15
B.Zeikus, Crownsville, MD	15
P.Vaškys, Cheltenham, PA	15
C.Žitkus, Baltimore, MD	15
J.Vėlyvis, North Adams, MA	15
J.Ignaitis, Cupertino, CA	15
V.Bagdonavičius, Phila., PA	10
E.Bliudnikas, Centerville, MA	10
S.Bliudnikas, Rochester, NY	10
A.Čepulis, Wlby. H., OH	10
K.Damijonaitis, Deerfield FL	10
A.Gustaitis, Los Angeles CA	10
G.Heppner, Mansfield, OH	10
T. Kašiuba, Brooklyn, NY	10
I.Manomaitis, Juno, FL	10
P.Matas, Mentor, OH	10
V.Matonis, Phila, PA	10
D.Nagrodcki, Woodbrg, VA	10

I. Navickas, Lemont, IL	10
J.Penkiūnas, Annapolis, MD	10
H.Vaitaitis, O. Saybrook, CT	10
K.Navakauskas, Coventry RI	10
J.Kluonius, Holiday, FL	10
P.Raslavičius, Lynnfl., MA	10
J.Vencius, Wickliffe, OH	7
A.Bivainis, Edinburg, TX	5
W.Diehl, Wickliffe, OH	5
V.Drabišius, Cleveland, OH	5
A.Grigaitis, Livonia, MI	5
A.Masčinskas, Lakewood, OH	5
B.Mikalas, Seminole, FL	5
B.Palski, Sun City C., FL	5
T.Varanka, Clarendon H.	5
A.Alminauskas, Blooming IN	5

"Dirvos" 85-mečio
sukakties proga:
Arvydas Barzdukas,
Falls Church, VA 50
**Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame**
* * *

Linkiu ir toliau skatinti
lietuvius nenutrūkti nuo savo
tautos kamieno, nes žmogus
be tautybės yra lyg medis be
žievės.

Linkiu sėkmės!

Dr. K. Simaitienė
**Visiems aukotojams
nuoširdžiai dėkojame**

A.† A. JUOZAS TAORAS

Žinau, kad keli žodžiai
nebesugrąžins sūnums rūpes-
tingo tėvo, žmonai – vyro,
St. Petersburg lietuvių visu-
menei ir visoms organizaci-
joms – nuoširdaus talkininko.
Sunku įsivaizduoti, kad vie-
na šeima galėjo sukaupti tiek
nuotraukų ir įvairių vaizda-
juosčių, kuriomis Juozas pa-
puošdavo daugelį mūsų susi-
būrimų ar minėjimų. Nesveti-
ma Juozui buvo nepriklauso-
mos Lietuvos istorija. Ji atsi-
spindėjo jo surinktuose pašto
ženkluose, kuriuose įamžinti
Lietuvai nusipelnę žmonės.

Juozas Taoras surengė
daug parodų ir visos jos buvo
labai skirtingos. Buvo paroda
Tautinės sąjungos seimui, ka-
riuomenės šventės minėjimui,
Dariaus ir Girėno skry-
džiui per Atlantą paminėti.
Daug surinkta nuotraukų,
įamžinusių laisvės kovotojų
kovas, žuvusių partizanų iš-
niekinimą miestų aikštėse,
ištremtųjų gyvenvietes amži-
no išalo krašte, tremtinių pa-
laikų parvežimą į tėvynę.
Lietuvos miestų herbai, ne-
priklausomos Lietuvos pini-
gai ir daugelis kitų be balo
vertingų daiktų, kurių net ne-
įmanoma išvardinti. Jo su-
rengtose parodose buvo daug
nuotraukų, kuriose atsispin-
dėjo Lietuvos laisvės laiko-
tarpis, pavergtos tėvynės kan-
čios ir išsivijios veikla.

Jei kuris iš rengėjų pa-
klauskavo Juozo, kaip galėtų
atsilyginti už šį kruopštų
darbą, gaudavo atsakymą:
"Tėvynės labui". Gal mes,
St. Petersburg gyvenantys
lietuviai, jau buvome taip
įpratę, kad neįvertinome a. a.
Juozo atliekamo darbo. Bet
atvykę iš kitų miestų žmonės
klauskavo, iš kur tas vyras
turi tiek energijos. Dabar
svarbiausias klausimas, koks
likimas ištiks šiuos rinkinius,
Juozui iškeliauvus.

A. a. Juozas Taoras gimė
1914 m. gegužės 2 d. Rimšių
kaime, Padubysio valsčiuje,
Šiaulių apskrityje, Juzės ir
Ignaco Taorų šeimoje. Baigė
Pašiausės pradžios mokyklą,
Kelmėje lankė gimnaziją.
Baigęs 3 klases, turėjo pasi-

traukti, grįžti į ūkį padėti ma-
mytei, nes tėvelis buvo žuvęs
Pirmame pasauliniame kare
1914 metais.

1936 metais Juozas buvo
pašauktas į nepriklausomos
Lietuvos kariuomenę. Paskir-
tas į sanitarijos puskarininkų
mokyklą. Ją baigęs paskirtas
į šaulių įgulą. 1938 metais
grįžęs iš kariuomenės, ūki-
ninkavo Šiaušės upės pakran-
tėje. 1941 metais sukūrė šei-
mą su Brone Puodžiukaite.
1944 metais, artėjant rusams,
pasitraukė į Vakarus. 1949
metais balandžio mėnesį
Taorai atvyko į JAV ir apsi-
gyveno Pittsburg, PA. Šiame
mieste išgyveno 30 metų, čia
gimė jauniausias sūnus Gin-
tautas.

Bronės ir Juozo Taorų
pasididžiavimas yra 4 sūnus,
kaip ažuolai, pasižymintys
darbštumu ir tvarkingumu.
1979 metais Taorai atvyko į
St. Petersburg Beach. Čia
Juozas tuojau įsijungė į lietu-
višką veiklą. Priklausė Ame-
rikos Lietuvių Tautinei są-
jungai, buvo skyriaus valdy-
bos narys, priklausė Lietuvos
šaulių sąjungai, Romo Ka-
lantos kuopai, Lietuvių klu-
bui, Šv. Kazimiero misijai,
filatelistų klubui, buvo JAV
Lietuvių bendruomenės na-
rys, bandė platinti lietuviškas
knygas.

Nors katalikų bažnyčia
mus moko, kad mirties nereik-
kia bijoti, kadangi Dievo
sūnus Kristus savo prisikėli-
mu mirtį nugalėjo, bet visi
gerai žinome, kad atsisvei-
kinimas su artimaisiais, nors
ir laikinai išvykstančiais, yra
liūdnas, negu pasisveikini-
mas, jiems iš kelionės su-
grįžus. Tai ką jau kalbėti,
jeigu mums visiems artimas
žmogus amžių amžiams iš
mūsų tarpo atsiskiria. Šių
minčių vedamas, velionio
žmonai, sūnums Martinui,
Algirdui, Broniui ir Gintau-
tui liūdesio dienoje perduodu
savo nuoširdžią užuojautą.
Juozai, ilsėkis ramybėje. Ma-
loningas Dieve, būk jam gai-
lestingas.

Antanas Jonaitis

TREMTINIO GIESMĖ TĖVYNEI

"Žaliuojanti žemė" – ži-
nomo poeto ir publicisto, il-
gamečio "Dirvos" redaktori-
aus Balio Gaidžiūno (1911-
1996) poezijos knyga, kurioje
sudėta visa jo Lietuvoje ir
JAV paskelbta poetinė kūry-
ba: penki eilėraščių rinkiniai
ir dvi poemos. "Jaunystė ari-
muose" (1936 m.) – tai jau-
nojo poeto dainos, kuriomis
jis eina sveikinti saulėto ryto-
jaus, tikėdamas Tėvynės atei-
tim, kuri priklauso nuo kiek-
vienos išartos vagos, nuo
kiekvieno užakėto hektaro:
*"Lietuva, mes tavo vardą
lūpose nešiosim,
Kiekvieną neišartą pėdą
versime arimais".*

Jaunystės veržlumo ir ti-
kėjimo šviesiu rytojumi ku-
pinas ir antrasis rinkinys "Ža-
liuojanti žemė":
*"Nuo Nemuno, Dubysos,
nuo Šešupės,
Nuo jūros melsvo
gintarinio ploto,
Mes išsiliejome
jaunystės upėm,
Ir savo žemės vargą
pažabosim!"*

Tačiau netikėtai atūžusio
karo, persekiojimų rykštė,
tremtinio išgyvenimai siel-
vartu nudažė trečiąjį rinkinį –

Zita Karlelytė

"Rūpesčių dienos": *"į arimė-
lį daug kraujo plūdo", kentė-
jo "vaikai be vietos savo tē-
vynėj".* "Mes pėsti išeitume į
namus, kur maži išaugome,
krūvinomis rankomis išrink-
tume karų žarijas, bet ten tiek
daug persekiojamųjų kraujo
ir – nė jokio į namus vedan-
čio kelio". Vis dėlto, nežiū-
rint begalinio sielvarto, iš-
lieka neparklūpdomas tikėji-
mas, kad Tėvynė bus išva-
duota, kad atsigaus Lietuva,
sugrįš laisvi jos vaikai, tikė-
jimas, kad vieniems palūžus
*"ąžuolais prie kelio, kiti su
ąžuolų šakelėmis grįš".*

Tačiau slinko metai – ke-
turi dešimtmečiai praslinko,
kasdien matant Tėviškės miš-
kus ir laukų žydėjimą, kas-
dien meldžiantis už sugrįži-
mą ir laimėjimą. Šis laikotar-
pis sutilpo rinkinyje "Mano
kartos likiminiai metai"
(1980). Ilgai užtrukusi kelio-
nė į Tėvynės laisvę išlieka ir
paskutiniojo rinkinio "Ir sau-
lėtos, ir rūščios dienos"
(1986) pagrindiniu leitmoty-
vu: *"einu ieškot vaikystės",
"kasnakt sapnuoju tėviškę",
"kaip gera būtų grįžt į tē-
viškę".*

Taigi "Žaliuojančioje
žemėje" kiekvienas tremti-
nys, kiekvienas nuo savo tē-
vynės atskirtas lietuvis atras
ir savo gyvenimo kelio kan-
čias, viltis, ras niekad nebai-
gliamą, neišgiedamą savo
giesmę Tėvynei. Ta pati nuo-
taika ir poemose: "Bernelių
mišios" (1983), sukurtos 65
metams praėjus nuo stipriausią
ispūdį palikusių pirmųjų
Bernelių mišių, 1918 metais
švęstų tėviškės bažnyčioje,
bei "Septyni paskutiniai Kris-
taus žodžiai lietuvių maldos-
se" (1980).

Rinkinio įžanginis žodis
– autoriaus autobiografija iš
knygos "Egzodo rašytojai.
Autobiografijos" (Vilnius,
1994). Knygos pabaigoje –
paaiškinimai, taip pat Balio
Gaidžiūno kūrybinio paliki-
mo sąrašas. Yra nuotraukų iš
autoriaus gyvenimo akimir-
kų.

Balys Gaidžiūnas.
"Žaliuojanti žemė". Poezi-
ja. Vilnius. 1999. Knyga iš-
leista dukterėčios Jadvygos
Glaveckienės rūpesčiu ir lė-
šomis. Dailininkas Vilius
Jauniškis. Išleido UAB "Švy-
turys", Maironio g. 1, 2600
Vilnius.

Susitikimas, pasibaigus M.K. Čiurlionio 125-ųjų gimimo metinių minėjimui. Iš kairės: Beata Čiurlionienė, Vilniaus styginio kvarteto solistai – Girdutis Jakaitis ir Artūras Šilalė, M.K. Čiurlionio ir R. Zubovo giminaitis Juris Čiurlionis, M.K. Čiurlionio provaikaitis, pianistas Rokas Zubovas.

Lino Johansono nuotr.

MŪSŲ MIESTE IR JO APYLINKĖSE

RENGINIŲ KALENDORIUS

• Vasario 17 d., 6:30 v.v. – Dievo Motinos parapijos didžiojoje salėje – Lietuvos nepriklausomybės šventė. Rengia Amerikos Lietuvių Tarybos Cleveland, OH skyrius ir LB apylinkės valdyba.

• KOVO 10-11 d. – Cleveland, OH ateitininkų šeimos šventė. Rengia "Ateities" klubas.

• GEGUŽĖS 5 d., šeštadienį, 6 v.v. – "Exultate" choras ruošia "Dainų vakarą".

KALĖDŲ ŠVENTĖ LIETUVIŲ NAMUOSE

Po šventinių pietų namuose, pasidžiaugus dovanėlėmis, gautomis iš Kalėdų senelio, grupelė draugų pavakary susirinko į šventiškai išpuoštą Lietuvių klubo restoraną "Gintaras". Kalėdos – viena iš gražiausių švenčių metuose, todėl noras susitikti bei pasidžiaugti šia švente ir paskatino mus susirinkti. Šypsenos veiduose, džiugi nuotaika, kalėdinės muzikos garsai, sveikinimai vieni kitiems dar labiau reikšmino šią šventę. Svečiai dalinosi išpuoštais, vaišinosi, vaikai laukė, kada prasidės žaidimas

"Laimės šulinys". Smagu, kad šventėse kartu su tėvais dalyvauja vaikai. Tarp jų stiprėja dvasinis ryšys, tobulėja tarpusavio santykiai, tėvai savo pavyzdžiu rodo meilę lietuviškoms tradicijoms ir papročiams.

Dainius Zalensas paskaitė visiems apie senovinius kūčių ir Kalėdų papročius, burtus. Toliau visi dalyvavo "Laimės šulinio" loterijoje. Smagi muzika, šokiai, pačių pasidaryti skanūs patiekalai. Čia buvo ir aguonų pienas su kūčiukais, žemaitiška "sėmenų druska" su karštomis bulvėmis, įvairiai paruoštos silkės, mišrainės, pyragai. Nors už lango snigo ir pustė žvarbus vėjas, tačiau šviesiuose ir šiltuose Lietuvių namuose dar ilgai grojo muzika.

Aktorė

Ona Pučkoriūtė-Zalensienė

KOLDŪNAI
MĖSOS, VARŠKĖS,
GRYBŲ
SKAMBINKIT:
JODI APANAVIČIUS
Tel. (216) 531-6995

EUROPA TRAVEL 692-1700

LOWEST AIR FARES
available worldwide

EXPERTS ON TRAVEL
TO EAST EUROPE

passports • visas • prepaid tickets

SERVING OUR COMMUNITY
FOR OVER 35 YEARS

"LEADERS IN LOW COST TRAVEL"

P.S. TIRE Inc.

Complete Front End Service

481-5397

New and used Tires, Brakes, Shocks, Struts,
Mufflers, lube oil and Filter
• Buy any 4 tires and receive a P.S. Tire hat!

OPEN

Mon.-Fri.: 8 am to 6 pm
Sat.: 8 am to 4 pm

866 E. 200 th St.
Cleveland, Oh. 44119

Paul Stefanac

KALĖDŲ EGLUTĖS ŠVENTĖ ŠV. KAZIMIERO LITUANISTINĖJE MOKYKLOJE

Kalėdos – viena iš didžiausių ir gražiausių katalikiškų švenčių. Lietuviai, kaip ir daugelis katalikiškų tautų, mini Kristaus gimimą. Jį paminėjo ir Klyvlendo (Cleveland, OH) Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos mokiniai, jų tėveliai ir mokytojai. Gruodžio 16-osios rytą visi su gera nuotaika skubėjo į Kalėdų eglutės šventę.

Kalėdų rytą – rožė inžydo.

Vai Kalėda, Kalėda.

Ne dėl mani viena,

dėl visa svieta.

Vai Kalėda, Kalėda.

Taip seniau dainuodavo sodžiuose. Lietuviai turi nepaprastai daug gražių papročių, susijusių su kūčiomis, Kalėdomis. Vienas iš jų – kalėdojimas. Šventinis rytas prasidėjo vienu klasių mokinių kalėdojimu pas kitus. Vyresniųjų klasių moksleiviai jaunesniesiems parodė savo išmonę ir sugebėjimus. Mokiniai, vadovaujami Živilės Vaitkienės, parodė spektaklį apie vargingą šeimą, gyvenančią Skandinavijoje. Šioje šeimoje serganti mergaitė laukia Kalėdų senelio. Ji nori lėlės, tačiau tėvai negali jos

nupirkti. Jie tiki, kad jei jų dukrytė gaus šią lėlę, tuomet ji išgis. Kalėdų naktis – stebuklinga. Į duris kažkas pasibeldžia. Pasirodo jauna gydytoja, kuri atvežė vaistų ir dovanų – išsvajotą lėlę. Šia istorija mažieji mokinukai buvo tiesiog užburti.

Toliau jie aplankė mokytojos Danutės Belzinskienės klasę, kur buvo tikrinamos jų žinios apie Kalėdas. Mokytojos Livijos Polock klasėje jie išmoko pasidaryti popierinius angelėlius ir jais vėliau papuošė eglutę. Dar laukė mokytoja Iris Halal ir jos mokiniai, kurie paruošė žaidimą: kas surinks daugiau tokių pačių paveikslėlių. Paskutinis sustojimas buvo pas mokytoją Viliją Klimienę ir jos mokinius. Ten mažieji išmoko pasidaryti kalėdinius papuošalus ir aguonų pieną su kūčiukais.

Išskilmingoji ir linksmoji dalis prasidėjo parapijos šventainėje, kur buvo susirinkę pakviesti tėveliai, seneliai, draugai. Gražiai išpuoštoje scenoje (ją papuošė pirmųjų skyrių mokytojos: Vida Sasnauskienė, Nomedą Vucia-

nienė, Aurelija Girniūtė, Vilma Khmaladze ir tėvų komiteto nariai) pasirodė gražiais kalėdiniais kostiumais pasidabinę mažieji ir vyresniųjų klasių mokiniai. Programą pradėjo mokytojos Vida Sasnauskienė ir Nomedą Vucia-nienė, pakviesdamos į salę iš šaltųjų kraštų atvykusią Kalėdų senelį. Vaikų linksmiai sutiktas jis įsitaisė kėdėje ir stebėjo visą programą.

Pradžioje mergaičių ansamblis padainavo "Kalėdų naktį". Mažiausieji mokinukai (darželinio, pirmojo ir antrojo skyriaus) suvaidino spektaklį "Žaislų paradą". Vaikai pasirodymui buvo labai pasiruošę: kiekvienas savo rolės žodžius išmoko mintinai, o vaidmenis atliko labai artistiška. Salėje žiūrovai plojimais sutiko ateinančius mažiausius, kurie gražiai pašoko "Šimtąkojį". Aštunto skyriaus mokinys Tadas Širvinskas paskaitė eilėraštį "Kalėdų varpai". Jungtinis mokinių choras gražiai atliko kalėdinę giesmę "Šventoji naktis".

Staigmena žiūrovams buvo mokytojų ansamblis, su dainavęs dainą "Naktis". Programos pabaigoje mokytojos ir mokiniai kartu padainavo dainą "Jau Kalėdos". Susirinkusieji žiūrovai audringais plojimais padėkojo programos atlikėjams. Baigiamąjį žodį tarė tėvų komiteto pirmininkė Danutė Tuljak. Ji padėkojo mokiniams, mokytojoms, tėvų komiteto nariams, kurie taip gražiai papuošė stalus ir salę, suruošė tokias gražias ir skanias vaišes. Nuostabi šventė ilgam išliks visų atmintyje.

Vilma Khmaladze
Nomedą Vucia-nienė
Lituanistinės mokyklos
mokytojos

Šv. Kazimiero lituanistinės mokyklos mokytojos ir mokiniai – Kalėdų eglutės šventėje.

Jono Jasaičio nuotr.

Rita Staškutė-Zvirblienė

Born To Travel

26949 Chagrin Blvd. #103 (Ohio Savings Building)
CLEVELAND, OH 44122
Tel: (216) 831-5530 & (800) 366-9980
Fax: (216) 831-5028

KELIONĖS Į LIETUVĄ – 2001

Visi skrydžiai – geriausiomis kainomis
Atstovaujame FINNAIR, SAS ir kitas oro linijas.
Bendradarbiaujame su "Lietuvos avialinijomis".

MATAS REALTY

Rita P. Matienė • Broker • Savininkė
State Certified Real Estate Appraiser – Įkainuotoja
Profesionalus pataravimas perkant-parduodant namus ir namų įkainavimas

V. R. MATAS

Visi teisiniai pataravimai

Vytas R. Matas • Attorney-at-Law • Advokatas

17938 Neff Rd. Cleveland, OH 44119
(216) 486-2530

2412 Cedarwood Rd. Pepper Pike, OH 44124
(440) 473-2530

DIRVA

Iš Lietuvos spaudos

POLITIKA

Socialdemokratų partijos vadovams pavyko palaužti eilinių partijos narių pasipriešinimą jungtuvėms su LDDP, informuoja "Lietuvos žinios".

Krikščionių demokratų partijos skyriai priešinasi, kad Krikščionių demokratų partijos lyderis Kazys Bobelis vadovautų suvienytai politinei jėgai, teigia "Kauno diena".

Švedijos laikraštis "Expressen" paskelbė, kad Prancūzija Latvijoje šnipinėjo Švedijos ir Baltijos šalių ryšius telefonu bei elektroninėmis ryšio priemonėmis, rašo "Respublika". Klausomais buvo Tukumo mieste, maždaug už 60 kilometrų nuo Rygos. Neatmetama versija, jog prancūzai turėjo galimybę kontroliuoti ir "Lietuvos telekomo" bei Estijos telekomunikacijų tinklus.

Seimo Etikos ir procedūrų komisija turės spręsti, ar liberalo Audriaus Klišonio veiksmai neprieštaruja Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymui, rašo "Lietuvos rytas". Abejonių dėl A.Klišonio veiksmų opozicijai kilo po to, kai socialliberalų ir liberalų dauguma priėmė jo parengtas Sveikatos drau-

dimo įstatymo pataisas. A.Klišonis yra farmacijos firmos "Inesa" savininkas. Šias pataisas šiemet pakartotinai svarstyti parlamentui grąžino Prezidentas Valdas Adamkus.

Uostamiesčio liberalus aplankiusi Lietuvos liberalų sąjungos frakcijos Seime pirmininkė Dalia Kutraitė rinko kandidatus į apskrities viršininko pavaduotojus, informuoja "Lietuvos žinios".

Lietuvos diplomatai tikisi, kad šalies ambasadoriui Vokietijoje pavyks įkurti rezidenciją buvusiame žinomo kolekcininko Mykolo Žilinsko name Berlyne, tvirtina "Lietuvos rytas". Tinkamos rezidencijos ambasadorius kol kas neturi.

Valdymo reformų ir savivaldybių reikalų ministerijos panaikinimas ir jos funkcijų perdavimas Vidaus reikalų ministerijai įvyko sklandžiai, cituoja vidaus reikalų viceministrą Ričardą Malkevičių "Lietuvos rytas" ir "Kauno diena". Valdymo reformų ir savivaldybių reikalų ministerija nustojo egzistuoti nuo šių metų pradžios.

KULTŪRA

Sausio 6-ąją - Trijų karalių dieną Šventajam Tėvui Jonui Pauliui II Vatikane

paskelbus Jubiliejinių metų pabaigą ir užvėrus didžiąsias Šv.Petro bazilikos duris, Kristaus gimimo 2000 metų jubiliejaus pabaigos iškilmės įvyko ir Lietuvos sostinėse. Katedros aikštėje iškilmėse dalyvavo aukščiausieji Lietuvos valdžios ir dvasininkijos atstovai, užsienio šalių diplomatai, kunigai, vienuolės ir vienuoliai. Apie šias iškilmes pranešė visi šalies dienraščiai.

Valdas Adamkus M.K. Čiurlionio klausysis Paryžiuje, skelbia "Lietuvos žinios" ir "Kauno diena". Lietuvos Prezidentas su darbo vizitu šiandien išvyksta į Prancūziją, kur susitiks su šios valstybės vadovybe ir dalyvaus lietuvių kompozitoriaus bei dailininko M.K.Čiurlionio gimimo 125-ųjų metinių renginiuose.

Vilniuje pirmą kartą nuskambėjo Mstislavo Rostropovičiaus diriguojama Mikalojaus Konstantino Čiurlionio simfoninė poema "Miške" ir Ludwigo van Beethoveno Devintoji simfonija, informuoja "Lietuvos rytas".

2000-ųjų pabaigoje šauniu koncertu paminėtas Lietuvos operos jubiliejus nesutakė konfliktuojančių dainininkų grupės ir teatro vadovų, tvirtina "Lietuvos žinios". Rytoj čia rengiamas visuotinis kolektyvo susirinkimas, kuriame turėtų paaiškėti, ar atsistatydins kuris nors iš trijų teatro vadovų.

Vytautą Landsbergį papiktino Rusijos televizija, skelbia "Respublika". "Maskvos laikrodžiai sustojo prieš dešimt metų", - taip buvęs Aukščiausiosios Tarybos pirmininkas vertina Rusijos televizijos NTV laidą "Nepriklausomas tyrimas", skirtą Sausio 13-osios dešimtosioms metinėms.

Dešimtąją Lietuvos rašytojų sąjungos premijos laureate tapo poetė Judita Vaičiūnaitė, ši apdovanojimą pelniusi už naujausią savo eilėraščių rinktinę "Debesų arka", skelbia "Respublika". Rašytojų sąjungos premija tradiciškai įteikiama Vilniuje, per Tris karalius - sausio 6-ąją.

Šeštadienį vakarėjant iš trijų Vilniaus bažnyčių išėję Trys karaliai susitiko už senosios Vilniaus sienos ir pro Aušros vartus įžengę į miestą patraukė Katedros link. Trijų karalių eiseną aprašo visi šalies dienraščiai.

Vakar vilniečiai pradėjo atsisveikinimą su Kalėdų eglutėmis, rašo "Lietuvos aidas". Šiandien bus nupuošta Kalėdų eglutė Katedros aikštėje, rytoj - Rotušės aikštėje. Eglutės atgal į mišką išgabens bendrovės "Vilniaus zunda" darbininkai.

Lavoriškių lietuviška mokykla - užsienio lietuvių Tautos fondo dovana Vilniaus rajono Lavoriškių kaimo lietuviškų šeimų vaikams jau turi savo naują gražią mokyklą. Antradienį, kaip pranešė Eltai Vilniaus apskrities viršininko administracijos atstovė spaudai,

rengiamas iškilmingas naujos mokyklos atidarymas. Lavoriškių Šv.Jono Krikštytojo bažnyčioje mišias aukos vyskupas Jonas Boruta.

Ilgą laiką Lavoriškėse veikė vien tik lenkiška mokykla. Prieš dvejus metus įkurta priauganti lietuviška pradžios mokykla glaudėsi išnuomotose patalpose. Lietuviškoje mokykloje, be direktorės Ramunės Katinauskienės, dirba dar penki mokytojai, mokosi 42 vaikai. Jų skaičius, kaip pranešta Eltai, didėja vos ne kiekvieną dieną - vis daugiau šeimų apsisprendžia savo vaikus leisti į lietuvišką mokyklą. Specialiai iš Niujorko į Lavoriškių mokyklos atidarymo iškilmes atvyko užsienio lietuvių atstovai - Tautos fondo pirmininkas Jonas Valaitis ir šio fondo valdybos vicepirmininkė Vida Penikienė. Tautos fondas, kaip sakė Eltai V.Penikienė, Lavoriškių mokyklos statybai skyrė beveik 300 tūkstančių litų. Dešimt tūkstančių Kanados dolerių dovanojo Tautos fondo Kanados skyrius. Likusias išlaidas padengė Lietuvos valstybė.

(ELTA, BNS ir kitas žinias siunčia Lietuvių Grįžimo į Tėvynę Informacijos Centras)

Algis Širvaitis & Associates

advokatų įstaiga (Cleveland, OH) ieško lietuvių, mokančių anglų ir lietuvių kalbas. Pageidautinas supratimas apie kompiuterį ir bendrą įstaigos darbą. Kandidatė bus išmokyta atlikti teisinės asistentės pareigas. Darbo valandos - pagal susitarimą. Visi įprasti apdraudimai ir t.t. yra mūsų apmokami.

Skambinkite: (216) 692-1222

arba rašykite advokatui Algiui Širvaičiui:
880 East 185th Street, Cleveland, OH., 44119

JAKUBS AND SON

Laidojimo įstaiga

William J. Jakubs Sr.
William J. Jakubs Jr.
Kenneth Schmidt
Barbara Jakubs Schmidt

Licenzijuoti direktoriai ir balzamuotojai

936 East 185th Street Cleveland, Ohio 44119

36000 Lakeshore Blvd. Eastlake, Ohio 44095

Telefonas: (216) 531-7770

Laidotuvių koplyčia erdvi, vėsnama, teikianti jaukią atmosferą lūdesio valandoje. Didelė aikštė automobiliams pastatyti.

TAUPA

LITHUANIAN CREDIT UNION

SAVI PAS SAVUS!

KVIEČIAME VISUS Į TAUPĄ!

TELEFONAS 216.481.6677 E-MAIL TAUPA@AOL.COM

767 EAST 185th STREET CLEVELAND OHIO 44119

DARBO VALANDOS: Antradienį, Trečiadienį,

Ir Ketvirtadienį-----9:00v.r. - 4:00p.p.

Penktadienį-----9:00v.r. - 6:00p.p.

Šeštadienį-----9:00v.r. - 12:00p.p.

Sekmadienį parapijoje--11:00v.r. - 12:00p.p.

KIEKVIENA TAUPOMOJI SĄSKAITA IKI \$100,000, YRA APDRAUSTA (NCUA)